

PM 2007:64 RI (Dnr 123-749/2007)

Bokslut 2006 för Stockholms stad med verksamhetsberättelse

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Bokslut 2006 för Stockholms stad med verksamhetsberättelse godkänns.
2. Nämnderna medges ombudgetering till år 2007 för ökade kostnader inom driftverksamheten med 9,0 mnkr. Finansieringen sker ur *Central medelsreserv: 2. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov* i 2007 års budget (*bilaga 2*).
3. Nämnderna medges ombudgetering till år 2007 för ökade utgifter inom investeringsplanen med 68,0 mnkr. De ökade utgifterna finansieras från *Central medelsreserv: 4. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov* i 2007 års budget (*bilaga 2*).
4. Övriga framställningar om ombudgetering avslås (*bilaga 2*).
5. Stadsbyggnadsnämndens begäran att överföra resultatet om 8,7 mnkr för utrednings- och statistikkontoret till 2007 godkänns.
6. I bokslut 2006 redovisade avsättningar om 3 460,0 mnkr godkänns.
7. I bokslut 2006 ianspråktagande av Eget kapital om 850,0 mnkr godkänns.
8. Disposition av i tidigare bokslut avsatta medel om 507,2 mnkr godkänns.
9. Redovisningen av bokslut 2006 för Finansförvaltningen godkänns (*bilaga 5*).
10. Bidrag till Riksidrottsförbundet med 0,5 mnkr har reserverats i samband med bokslut 2006.
11. Stadsledningskontoret ges i uppdrag att slutföra årsredovisningen för Stockholms stad för behandling av kommunfullmäktige.
12. Berörda nämnder uppmanas att vidta erforderliga åtgärder för vad som angetts för respektive nämnd i detta ärende.
13. I samband med bokslut år 2006 återkalla tidigare beslut om beviljade förskottskassor för integrationsnämnden med 40 000 kr, näringslivsnämnden med 80 000 kr samt gatu- och fastighetskontorets fastighetsförvaltning med 30 000 kr.
14. Infriande av kapitaltäckningsgaranti om 12,9 mnkr till Fastighets AB Bangårdsposten enligt beslut 17 december 2003 § 20, godkänns.

Föredragande borgarrådet Kristina Axén Olin anför följande.

Ärendet

I detta ärende redovisas stadens bokslut och budgetutfall med analys av nämndernas verksamhetsberättelser.

Beredning

Ärendet har initierats av stadsledningskontoret.

Mina synpunkter

Det går bra för Stockholm, jobben blir fler och stadens attraktionskraft är hög. Det övergripande resultatet om 131,8 miljoner med hänsyn taget till balanskravet är positivt, alla delar är tyvärr inte lika positiva. Allt för många var 2006 beroende av socialbidrag för att klara sin försörjning och budgeten för socialbidragen klarades inte. En del stadsdelsnämnder och en del centrala nämnder visar ett negativt resultat för helåret 2006 och budgethållningsåtgärder behöver vidtas i berörda nämnder för att säkerställa att budgeten för 2007 hålls.

I enlighet med beslut i budgeten för 2007 genomför vi ett antal avsättningar i och med detta bokslut. Avsättningar som möjliggjordes i och med försäljningen av stadens aktieinnehav i de kommunala bolagen till Stockholms Stadshus AB. 2 550 mnkr avsätts för att klara de stora infrastrukturinvesteringar staden står inför. För den fortsatta utbyggnaden av förskolor avsätts 300 mnkr avsätts, för utbyggnad av omsorgsboenden avsätts 100 mnkr, för pensioner till följd av det nya pensionsavtalet avsätts 140 mnkr och 370 mnkr avsätts för omstruktureringsåtgärder. Därutöver disponeras från eget kapital 650 mnkr för att IT-utveckling i syfte att skapa en modern IT-infrastruktur i staden som kan möjliggöra och stödja det utvecklings- och valfritetsarbete som pågår och 200 mnkr för en särskild satsning för ökad trygghet och integration i ytterstaden.

För att möjliggöra för medborgare att snabbt nå och kommunicera med stadens verksamheter eller verksamheter som drivs av andra med skattemedel, behöver vi utveckla vår informationsteknologi i staden. Det är också angeläget att medarbetarna har nödvändigt tekniskt stöd för att kunna ge bästa service. Vi har avsatt 650 mnkr för att möjliggöra allt från att enskilda ska kunna söka och bestämma om sin förskoleplats och sitt skolval på nätet, till att anmälan om ostädade gator och åtgärd med anledning av anmälan ska hanteras via nätet. Ska skolornas dialog med hemmen och hemmens dialog med skolorna kring eleven fungera smidigare och mer på medborgarnas villkor måste vidare investeringar göras. Ska vi uppnå målet med det som vi kallat loggböcker inom äldreomsorgen måste system som underlättar dokumentation vidareutvecklas. Stadens hemsida måste bli en plats dit medborgarna gärna vänder sig för att skaffa information, utföra tjänster och genomföra sina viktiga livsval. Detta förutsätter den långsiktighet i beslut och investeringar i utveckling vi föreslår i detta ärende.

Sjukfrånvaron bland stadens anställda är hög. 8,9 % är en sjukfrånvaro som stämmer till eftertanke och samtliga nämnder bör arbeta än mer för att minska sjukfrånvaron.

Under 2006 påbörjades 8 431 bostäder vilket gör att den förra mandatperiodens mål om 20 000 bostäder inte nåddes. 16 776 bostäder påbörjades under den förra mandatperioden, en hög och bra bostadsbyggnadstakt. För att Stockholm ska kunna växa krävs det att staden framgent har en snabb och bra bostadsbyggnadstakt.

Med avstamp i bokslutet för 2006 är det också dags att blicka framåt. De kanske tre största utmaningarna de närmsta åren är att minska byråkratin och stadens arbetssätt för att kunna frigöra resurser att satsa på kärnverksamheterna, att samla regionen kring de för Stockholms framtida utveckling som världsstad nödvändiga infrastrukturinvesteringarna samt att se till att jobbtillväxten ökar och att alla stockholmare som kan arbeta också har ett jobb att gå till.

I och med detta bokslut avsätter vi resurser för att klara en omstrukturering mot en effektivare administration. Vi gör de nödvändiga avsättningarna för att möta investeringsbehovet avseende infrastrukturen. Beslut i budget för 2007 och kommande beslut om hur staden ska arbeta med att minska bidragsberoendet i kombination med det tydliga jobbfokus som den borgerliga regeringen kommer att skapa fler jobb i vår stad.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Bokslut 2006 för Stockholms stad med verksamhetsberättelse godkänns.
2. Nämnderna medges ombudgetering till år 2007 för ökade kostnader inom driftverksamheten med 9,0 mnkr. Finansieringen sker ur *Central medelsreserv: 2. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov* i 2007 års budget (*bilaga 2*).
3. Nämnderna medges ombudgetering till år 2007 för ökade utgifter inom investeringsplanen med 68,0 mnkr. De ökade utgifterna finansieras från *Central medelsreserv: 4. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov* i 2007 års budget (*bilaga 2*).
4. Övriga framställningar om ombudgetering avslås (*bilaga 2*).
5. Stadsbyggnadsnämndens begäran att överföra resultatet om 8,7 mnkr för utrednings- och statistikkontoret till 2007 godkänns.
6. I bokslut 2006 redovisade avsättningar om 3 460,0 mnkr godkänns.
7. I bokslut 2006 ianspråktagande av Eget kapital om 850,0 mnkr godkänns.
8. Disposition av i tidigare bokslut avsatta medel om 507,2 mnkr godkänns.
9. Redovisningen av bokslut 2006 för Finansförvaltningen godkänns (*bilaga 5*).
10. Bidrag till Riksidrottsförbundet med 0,5 mnkr har reserverats i samband med bokslut 2006.
11. Stadsledningskontoret ges i uppdrag att slutföra årsredovisningen för Stockholms stad för behandling av kommunfullmäktige.
12. Berörda nämnder uppmanas att vidta erforderliga åtgärder för vad som angetts för respektive nämnd i detta ärende.
13. I samband med bokslut år 2006 återkalla tidigare beslut om beviljade förskottskassor för integrationsnämnden med 40 000 kr, näringslivsnämnden med 80 000 kr samt gatu- och fastighetskontorets fastighetsförvaltning med 30 000 kr.
14. Infriande av kapitaltäckningsgaranti om 12,9 mnkr till Fastighets AB Bangårdsposten enligt beslut 17 december 2003 § 20, godkänns.

Stockholm den 29 mars 2007

KRISTINA AXÉN OLIN

Bilagor

Bilaga 1	Stadsledningskontorets synpunkter på nämndernas budgetutfall 2006
Bilaga 2	Av nämnderna begärda och av stadsledningskontoret avstyrkta/tillstyrkta ombudgeteringar
Bilaga 3	Sammanfattande tabeller
Bilaga 4	Resultat- och balansräkning med noter samt finansieringsanalys
Bilaga 5	Bokslut 2006 för Finansförvaltningen

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Roger Mogert* (s) enligt följande.

Jag föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. I huvudsak godkänna föredragande borgarrådets förslag till beslut
2. I bokslut 2006 fastställa avsättningar till miljöinsatser 1 mdkr, infrastruktur 1 mdkr, ytterstadsatsning 1 mdkr, utbyggnad förskola 300 mnkr, samt trygghetslarm 30 mnkr, i enlighet med socialdemokratiska budgetreservationen för 2007. Dessutom fastställs en avsättning om 140 mnkr till följd av nytt avtal för pensioner.
3. Genom disposition av Eget kapital om 850 mnkr finansiera IT-utveckling 500 mnkr och utbyggnad omsorgsboenden 100 mnkr i enlighet med socialdemokratiska budgetreservationen samt disponera 250 mnkr till kompetensutveckling i förskola och skolans yngre årskurser.
4. Därutöver anföras följande

I bokslutet för 2006 syns att skatteintäkterna har ökat med över 1,2 miljarder kronor. Det har alltså gått bra för Stockholm. Stadens invånare har fått högre inkomster och arbetslösheten har minskat. Det bör räknas som ett gott betyg till den politiska ledningen under den större delen av 2006.

Vi kan också konstatera att det är ett bokslut med överskott som den tidigare majoriteten lämnar efter sig. Aktieförsäljningen och förändringen av det egna kapitalet medger nya avsättningar och investeringar i för invånarna viktiga kommunala verksamheter. Borgarna väljer att satsa detta kapital på infrastruktur och omstrukturering dvs kostnader som uppkommer när välfärd skärs ned och personal måste få gå. Vi vill satsa dessa pengar på långsiktiga strategiska investeringar, så som att utveckla miljöteknik för att minska stadens klimatpåverkan, upp-rusta ytterstaden, bygga ut förskolan och se till så att alla äldre som behöver får ett trygghetslarm. En miljard av avsättningarna ska gå till viktiga infrastruktursatsningar.

I bokslutet återfinns också glädjande resultat från den tidigare majoritetens tidigare avsättningar och satsningar under mandatperioden. Barngrupperna i förskolan har minskat med över två barn/grupp under mandatperioden. Andelen elever i grundskolan som blir behöriga till gymnasiet har under det senaste året ökat med en hel procentenhet. Arbetslösheten har minskat, fler äldre får regelbundna promenader och antalet hemlösa har minskat något. Tak över huvud garantin har kunnat hållas under hela året. Tiotusentals av stadens anställda inom skola, äldreomsorg, förskola och socialtjänst har fått vidareutbildning, nya kunskaper och mer inspiration i sitt arbete genom kompetensfonden. Barnen i förskola, skola, ungdomarna som behöver någonstans att träffas och de äldre i äldreomsorgen har naturligtvis fått nytta av den högre kvaliteten i välfärden som blivit när personalen har fått mer kunskap, mer inspiration och nya idéer. Dessutom har sjukfrånvaron minskat. Vi kan också glädjande nog upplysa stadsledningskontoret att deras siffror för bostadsbyggandet enligt deras egna anställda inte är rättvisande och vi kan konstatera att det påbörjades byggande av 20 000 bostäder under den förra mandatperioden. Kommunfullmäktiges mål på detta område kan knappast sägas vara oförverkligat.

Välfärden har alltså förbättrats det senaste året. Det beror på medvetna satsningar och strategiska avsättningar. Att då huvudsakligen använda stadens förbättrade resultat till infrastruktur och nedmontering av välfärden, som borgarna gör, är att undanröja möjligheterna till fortsätta bra resultat i välfärden. Att bokslutet nu är starkare än förutspåddes i höstas innebär att vi kan lösgöra ytterligare 250 miljoner kronor till engångssatsningar. Borgarna avsätter dessa pengar till omstrukturering och IT. Vi vill att dessa medel kommer välfärden till godo och satsar på kompetensutveckling i förskolan och de yngre årskurserna i skolan. Den tidigare mandatperioden visar att just detta ger resultat, det lönar sig att satsa på kvalitet i välfärden, inte avveckla den.

Vi kan slutligen konstatera att kommunstyrelsen, beroende på hur man väljer att planera användningen av stadens resurser i form av avsättningar och dispositioner, kan påverka resultatet. Oavsett hur man väljer att göra detta kan vi konstatera att Stockholm har en stark ekonomi och möter den pågående högkonjunkturen med en stark ekonomisk ställning. Vi vill också understryka att vi bör använda denna starka ställning för att satsa på vår gemensamma miljö, våra ungdomar, våra äldre, våra ytterstadsområden och vår infrastruktur. Det är vårt förslag till beslut ett uttryck för och det är också konsekvensen av socialdemokraternas budgetreservation för 2007.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Bokslutet och verksamhetsberättelsen visar att det under år 2006 gick allt bättre för stadens verksamheter både kvalitetsmässigt och ekonomiskt, även om det naturligtvis finns många områden där vi vill se ytterligare förbättringar. Tyvärr ser vi redan hur det nya styret har börjat montera ner välfärden, miljöarbetet och urholka demokratin.

Under förra året ser vi bland annat att barngrupperna i förskolan minskade, andelen elever som nådde kunskapsmålen i grundskolan ökade, alla barn som ville fick kolloplats, ett stort utbud av öppna dagverksamheter och träffpunkter har erbjudits de äldre, antalet hemlösa har minskat något och andelen med långvariga boendeformer har ökat, ”tak över huvudet garantin” har hållits, lokala handlingsprogram för att motverka missbruk har tagits fram, andelen ungdomar som använder narkotika har minskat, ett flertal projekt har drivits för personer med psykiska funktionsnedsättningar, personer med funktionsnedsättning har fått ökade möjligheter till ett självständigt liv, antalet stockholmare med ekonomiskt bistånd minskade och stadens medarbetare blir allt friskare och anser att deras arbete är viktigt och meningsfullt.

Vi ser också drastiska nedskärningarna på miljöarbetet. Miljöförvaltningens budget skärs ned med knappt hälften på två år. Planerade utförsäljningar av Stockholm Vatten leder till minskade ambitioner och minskad kompetens på miljöområdet. Flera av miljömiljardsprojekten avbryts, varav ett är projektet med satsning på biogasbåtar vars planerade finansiering nu ska användas till att öka bilisternas framkomlighet. Intäkterna från trängselavgifterna ska enligt den borgerliga regeringen gå till nya motorvägar istället för satsningar i kollektivtrafiken. Två tydliga exempel på hur den borgerliga alliansen prioriterar bilisternas framfart mer än kollektivtrafikanter och en god miljö för alla, i Stockholm och i världen.

Vänsterpartiet ser helt andra behov av avsättningar i bokslutet än den borgerliga majoriteten gör. I vår budget föreslog vi att 1 miljard av stadens realisationsvinst ska avsättas till en Rättvisemiljard. Syftet är att öka rättvisan mellan stockholmarna genom att ge extra resurser till dem som har det svårast i vår stad. Vi vill bygga fler boenden för bland annat hemlösa kvinnor. Vi vill också använda vår miljard till att utveckla ett förebyggande arbete för att förbättra barns fysiska och psykiska hälsa. Rättvisemiljarden ska också bidra till miljörättvisa i Stockholm, till exempel genom klimatsatsningar och sjörestaureringar. Vår rättvisemiljard kommer också på sikt att leda till minskade kostnader för staden. Med den borgerliga politik som förs ökar tyvärr behovet av en Rättvisemiljard drastiskt.

Därutöver avsätter vi 1 550 mnkr till infrastruktur, 300 mnkr till utbyggnad av förskolan, 100 mnkr till utbyggnad av omsorgsboenden, 500 mnkr IT-utveckling samt 450 mnkr i en särskild ytterstadssatsning. Denna ytterstadssatsning ska genomföras tillsammans med de boende.

Borgarrådet Kristina Axén Olins synpunkter på redovisningen av stadens bokslut och budgetutfall samt analys av nämndernas verksamhetsberättelser innefattar ett ställningstagande om vad som är de största utmaningarna de närmsta åren. Bland annat anger hon minskad byråkrati och att se över stadens arbetssätt. Vad detta hittills har inneburit avskräcker. Med de nyligen beslutade upphandlings- och konkurrensutsättningspolicies har fältet lämnats fritt för att privatisera verksamheter som för bara ett par år sedan var otänkbara att drivas i något annat än i gemensam regi. Att effektivisera stadens administration är naturligtvis bra, men i den borgerliga majoritetens tappning innebär det rena nedskärningar. Man gör heller ingen skillnad på vilken typ av administration som skall effektiviseras eller skäras ned på. Administration vid en förskola eller på en brandstation är något helt annat än vid en central nämnd, där det helt enkelt inte går att skära ned.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av *Carin Jämtin, Tomas Rudin, Teres Lindberg* och *Kersti Py Börjeson* (alla s) med hänvisning till reservationen av (s) i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av *Ann-Margarethe Livh* (v) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (v) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Årets resultat med hänsyn taget till balanskravet uppgår till 131,8 mnkr. I årets resultat ingår såväl årets avsättningar som ianspråktaga avsättningar. Resultatet visar att staden uppfyller kommunallagens krav på en ekonomi i balans.

Eget kapital har ökat med 854,8 mnkr jämfört med 2005. Ökningen beror främst på ökade skatteintäkter och försäljning av stadens minoritetsposter i Stockholms Stads- hus AB. I förändringen av eget kapital ingår även ianspråktaga avsättningar och årets avsättningar samt kostnad för kompetensfonden. Enligt tidigare beslut av kommunfullmäktige finansieras kompetensfonden genom disposition av eget kapital.

I enlighet med beslutad budget för 2007 görs i samband med bokslut 2006 avsättningar av årets resultat för infrastruktur med 2 550,0 mnkr, utbyggnad förskola med 300,0 mnkr, utbyggnad omsorgsboenden med 100,0 mnkr samt omstrukturering med 250,0 mnkr. I beslut om budget 2007 beslöt även kommunfullmäktige att göra disposition av Eget kapital med 500,0 mnkr för IT-utveckling i stadens verksamheter samt 200,0 mnkr för Ytterstadssatsning/Järvalyftet. Därutöver föreslås ytterligare avsättning för omstrukturering med 120,0 mnkr samt avsättning för pensioner till följd av nytt pensionsavtal med 140,0 mnkr. Av det egna kapitalet föreslås ytterligare 150,0 mnkr disponeras för IT-utveckling för att öka genomförandetakten i verksamhetsutvecklingen såväl med medborgaren i fokus som inom stadens verksamheter.

Verksamhetens nettokostnader, exkl. jämförelsestörande poster, uppgår till 27 900,3 mnkr, vilket är en ökning med 793,2 mnkr jämfört med 2005. Den procentuella förändringen uppgår till 3,0 %.

BEREDNING

Ärendet har initierats av stadsledningskontoret.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 26 februari 2007 är i huvudsak av följande lydelse.

Stadens nämnder redovisar ett överskott mot budget med 409,7 mnkr, jämfört med ett överskott om 267,4 mnkr år 2005. Verksamhetens nettokostnader inklusive central medelsreserv, jämförelsestörande poster och koncerneliminering m.m. visar ett överskott mot budget om 4 049,8 mnkr. Inkluderas extraordinära kostnader, ianspråktaga avsättningar från föregående år m.m. redovisas ett överskott om 131,7 mnkr.

Stadsdelsnämnderna visar ett sammanlagt nettoöverskott med 134,0 mnkr, vilket är en förbättring med 47,0 mnkr jämfört med utfallet i bokslut för år 2005. Fyra stadsdelsnämnder redovisar underskott om totalt 32,5 mnkr. Fjorton stadsdelsnämnder redovisar överskott om totalt 166,5 mnkr.

Kostnaderna för ekonomiskt bistånd har minskat under 2006, främst med anledning av att fler personer fått arbete eller deltagit i arbetsmarknadsåtgärder under året. Därutöver har flera nämnder vidtagit åtgärder som resulterat i ett lägre antal bidragstagare. Stadsledningskontoret anser dock att det är oroande att så många nämnder visar underskott för anslag 2, särskilt med tanke på att budgeten för ekonomiskt bistånd minskar med 100 mnkr 2007. Berörda nämnder uppmanas därför att fortsätta vidta åtgärder för att förhindra fortsatta underskott inom anslag 2.

Facknämnderna visar ett sammanlagt nettoöverskott om 404,8 mnkr, vilket är 155,8 mnkr högre jämfört med bokslut föregående år. Fyra nämnder redovisar ett underskott om totalt 45,2 mnkr. Övriga nämnder redovisar ett överskott om totalt 450,0 mnkr.

Nämndernas investeringsutgifter uppgick under 2006 till 2 968,7 mnkr, vilket är 838,1 mnkr lägre jämfört med investeringsplanen. Avvikelsen härrör främst från marknämnden, 593,1 mnkr, samt från idrottsnämnden, 118,1 mnkr. Avvikelserna förklaras främst av tidsförskjutningar inom projekten. Av den centrala medelsreserven om 100,0 mnkr har 44,3 mnkr använts under året samtidigt som 94,0 mnkr har tillförts genom beslut av kommunfullmäkti-

ge. Nämndernas investeringsinkomster uppgick till 363,2 mnkr, vilket är 134,0 mnkr högre jämfört med investeringsplanen.

I bilaga 1 redovisas en analys av det ekonomiska resultatet per nämnd och, i förekommande fall, stadsledningskontorets uppmaningar att vidta åtgärder för att undvika fortsatta underskott.

Bokslut 2006 för Stockholms stad

Bokslut år 2006 har upprättats enligt god redovisningssed och i enlighet med lagen om kommunal redovisning. Bokslutet omfattar samtliga stadens nämnder och finansförvaltning. I bokslutet är interna poster eliminerade.

Stadens årsredovisning behandlas av kommunfullmäktige under våren 2006. I årsredovisningen presenteras en mer utförlig beskrivning av stadens ekonomi och verksamhet. Stadsledningskontoret föreslås få kommunstyrelsens uppdrag att slutföra årsredovisningen för Stockholms stad för behandling i kommunfullmäktige.

Resultaträkningen

Årets resultat med hänsyn taget till balanskravet uppgår till 131,8 mnkr. I årets resultat ingår såväl årets avsättningar som ianspråktaga avsättningar. Resultatet visar att staden uppfyller kommunallagens krav på en ekonomi i balans.

Eget kapital har ökat med 854,8 mnkr jämfört med 2005. Ökningen beror på främst på ökade skatteintäkter och försäljning av stadens minoritetsposter i Stockholm Stadshus AB. I förändringen av eget kapital ingår även ianspråktaga avsättningar och årets avsättningar samt kostnad för kompetensfonden. Enligt tidigare beslut av kommunfullmäktige finansieras kompetensfonden genom disposition av eget kapital.

Resultaträkning

Mnkr	2006	2005
Verksamhetens intäkter	8 423,7	7 824,4
		-34
Verksamhetens kostnader	-35 867,3	529,2
Avskrivningar	-456,7	-402,3
		-27
Verksamhetens nettokostnader	-27 900,3	107,1
Jämförelsestörande intäkter	4 994,6	721,9
Jämförelsestörande kostnader	-1 452,5	-935,5
Verksamhetens nettokostnader inkl jämförelsestörande poster	-24 358,3	320,6
		25
Skatteintäkter	26 627,2	403,2
Generella statsbidrag	411,9	415,6
Finansiella intäkter	2 172,7	1 970,1
Finansiella kostnader	-1 045,8	-901,3
Resultat efter skatteintäkter och finansnetto	3 807,7	-433,0
Extraordinära kostnader	0,0	-1 775,7
Ianspråktaga avsättningar från föregående år	507,2	2 142,0
Avsättningar	-3 460,0	-47,0
Årets resultat (förändring av eget kapital)	854,8	-113,7
<i>Avgår: Jämförelsestörande intäkter</i>	<i>-4 994,6</i>	<i>-721,9</i>

<i>Avgår: Jämförelsestörande kostnader exkl. reaförluster</i>	<i>1 071,5</i>	<i>842,2</i>
<i>Avgår: Avsättningar till följd av jämförelsestörande intäkter</i>	<i>3 200,0</i>	<i>0,0</i>
Årets resultat enligt balanskravet	131,8	6,6

I bilaga 4 redovisas resultaträkning inkl. noter.

Balanskravet

Enligt kommunallagen ska budgeten upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna (KL 8 kap. 4§). Om det redovisade resultatet blir negativt, dvs. om kostnaderna för ett visst räkenskapsår överstiger intäkterna, ska det negativa resultatet regleras senast under det tredje året efter det att det negativa resultatet redovisades. Balanskravet är därmed kopplat till resultaträkningen. Enligt förarbetena är huvudprincipen att realisationsvinster inte inräknas i intäkterna vid avstämning mot balanskravet. Vid realisationsförluster är huvudprincipen att dessa ska inräknas i kostnaderna då avstämning av balanskravet görs.

I beräkningen ovan är jämförelsestörande intäkter i form av realisationsvinster om 4 994,6 mnkr inte medräknade. Jämförelsestörande kostnader består av kostnader för kompetensfonden (882,9 mnkr) och kostnader för stadsdelsförnyelse (188,6 mnkr).

I samband med bokslut 2002 beslutade kommunfullmäktige att disposition av eget kapital avseende Stockholms stads kompetensfond skulle ske med 2 000 mnkr. Med anledning av detta avräknas dessa kostnader från balanskravet.

Kostnader avseende stadsdelsförnyelsen har enligt beslut i kommunfullmäktige den 8 september 2003 finansierats av uppkomna realisationsvinster vid försäljning av anläggningstillgångar. Med anledning av detta avräknas även dessa kostnader från balanskravet.

I enlighet med beslutad budget för 2007 görs i samband med bokslut 2006 avsättningar av årets resultat för infrastruktur med 2 550,0 mnkr, utbyggnad förskola med 300,0 mnkr, utbyggnad omsorgsboenden med 100,0 mnkr samt omstrukturering med 250,0 mnkr. I beslut om budget 2007 beslöt även kommunfullmäktige att göra disposition av Eget kapital med 500,0 mnkr för IT-utveckling i stadens verksamheter samt 200,0 mnkr för Ytterstadssatsning/Järvalyftet. Därutöver föreslås ytterligare avsättning för omstrukturering med 120,0 mnkr samt avsättning för pensioner till följd av nytt pensionsavtal med 140,0 mnkr. Av det egna kapitalet föreslås ytterligare 150,0 mnkr disponeras för IT-satsning, för att öka genomförandetakten i verksamhetsutvecklingen såväl med medborgaren i fokus som inom stadens verksamheter.

Verksamhetens nettokostnader

Verksamhetens nettokostnader, exkl. jämförelsestörande poster, uppgår till 27 900,3 mnkr, vilket är en ökning med 793,2 mnkr jämfört med 2005. Den procentuella förändringen uppgår till 3,0 %.

Verksamhetens kostnader, exkl. avskrivningar, uppgår till 35 867,3 mnkr, vilket innebär en ökning med 1 338,1 mnkr jämfört med år 2005.

Förändringen består av:

- ökade kostnader för material och köpta tjänster (326,1 mnkr)
- ökade kostnader för entreprenader och köp av verksamhet (321,9 mnkr)
- ökade kostnader för bostadstillägg samt andra bidrag och understöd (434,0 mnkr), varav minskade kostnader för ekonomiskt bistånd med (88,1) mnkr
- ökade lönekostnader (515,3 mnkr)
- ökade kostnader för pensionsutbetalningar (14,1 mnkr)
- minskade övriga personalkostnader (274,2 mnkr).

Jämfört med år 2005 har kostnaderna för material och köpta tjänster ökat med 4,7 %.

Kostnaderna för entreprenader och köp av verksamhet uppgår till totalt 8 560,1 mnkr, vilket utgör 23,9 % av stadens bruttokostnader. Av verksamhetens totala kostnader har andelen entreprenader och köp av verksamhet ökat från föregående år och kostnadsökningen relativt år 2005 uppgår till 3,8 %. Ökningen är främst hänförlig till grundskoleverksamhet och vård- och omsorgsboende inom äldreomsorg.

Kostnaderna för utbetalat ekonomiskt bistånd har minskat med 88,1 mnkr jämfört med föregående år. I december 2006 erhöll 11 357 hushåll ekonomiskt bistånd, vilket är en minskning av antalet hushåll jämfört med samma tidpunkt år 2005¹.

Den analys som gjorts av stadens personalkostnader visar att medellönen totalt i staden har ökat med 2,6 %. Ökningen av personalkostnaderna beror främst på avtalsenliga löneökningar. Antalet helårsarbetare uppgick i december 2006 till 44 092. Detta innebär att antalet anställda ökat något jämfört med föregående år. Ökningen beror till största del på anställningar för arbetsmarknadsåtgärder såsom PLUS-jobbare. Lönekostnader, lönebikostnader och övriga personalkostnader har jämfört med föregående år ökat med 241,1 mnkr eller 1,4 %. Ökningen för Kompletterande Ålderspension, KÅP, har varit lägre än tidigare år. I bokslutet ingår periodiserade lönekostnader avseende jour och OB-tillägg för december 2005 med ca 36,6 mnkr.

Verksamhetens intäkter, exkl. jämförelsestörande intäkter, uppgår till 8 423,7 mnkr, vilket är en ökning med 599,2 mnkr jämfört med år 2005.

Förändringen består av:

- ökade intäkter för taxor och avgifter fastställda av kommunfullmäktige mm (26,5 mnkr)
- ökade intäkter för hyror och tomträttsavgälder (86,8 mnkr)
- minskade intäkter för EU-bidrag (4,5 mnkr)
- ökade intäkter för statsbidrag (490,5 mnkr)

De ökade intäkterna för statsbidrag består främst av ökade driftbidrag från staten. Ökningen kan även hänföras till ökad ersättning från försäkringskassan avseende personlig assistent.

Jämförelsestörande poster

För år 2006 uppgår jämförelsestörande intäkter till 4 994,6 mnkr och jämförelsestörande kostnader till 1 452,5 mnkr. De jämförelsestörande intäkterna är till största del hänförliga till försäljningen av stadens minoritetsposter i de bolag som Stockholms Stadshus AB ägde majoriteten av (4 205,0 mnkr) i enlighet med beslut i kommunfullmäktige 2006-03-20.

Jämförelsestörande kostnader består av kostnader för realisationsförluster vid försäljning av anläggningstillgångar (121,9 mnkr), kostnader för kompetensfonden (882,9 mnkr), kostnader för stadsdelsförnyelse (188,6 mnkr) och nedskrivning av aktier i Fastighets AB Bangårdsposten (259,3 mnkr).

Avskrivningar

I posten avskrivningar ingår både planenliga avskrivningar och nedskrivningar av värdet på anläggningstillgångar. Denna post uppgår till 456,7 mnkr. Årets avskrivningar enligt plan uppgår till 448,4 mnkr, vilket är en ökning med 52,2 mnkr jämfört med år 2005. Nedskrivning av anläggningstillgångar uppgår till 8,3 mnkr.

Skatter och generella statsbidrag

Summan av skatter och generella statsbidrag uppgår till 27 039,1 mnkr. I årets skatteintäkter ingår 2006 års prognostiserade slutavräkning av skatteinkomster som en intäkt med 206,5 mnkr. Av skatteintäkterna utgör 103,6 mnkr begravningsavgift.

Skatteintäkterna för perioden ökar med 1 224,0 mnkr, vilket i huvudsak beror på en stark konjunktur med högre inkomster för stadens invånare.

Från och med år 2005 avskaffades det generella statsbidraget till kommunerna. Medel som tidigare tillförts kommunerna via det generella statsbidraget har integrerats i systemet för inkomstutjämningen som numera finansieras av staten och kommunsektorn gemensamt. Det har medfört att det nya systemet blivit mindre överskådligt och transparent avseende finansieringen, stadens synliga avgift till inkomstutjämning minskar. Stadsledningskontoret vill dock påpeka att avgiften till systemet fortfarande ökar kontinuerligt.

I bokslut för år 2006 har slutskatteavräkningen beräknats enligt Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) prognos. Staden avviker i detta fall från Rådet för kommunal redovisningsrekommendation vilken anger att Ekonomistyrningsverkets (ESV) prognos skall användas. Stadens val att inte följa rekommendationen beror på att den prognos som SKL ger kommer

---

¹ Enligt Utrednings- och statistikkontoret (USK)

senare än regeringens och bör därmed vara mer aktuell. En avvikelse från denna prognos kommer att påverka resultatet för år 2007.

I redovisningen av statsbidrag ingår ersättning för sysselsättningsstöd om 411,9 mnkr. Den utbetalning som görs av sysselsättningsstöd under år 2007 har inte periodiserats. Detta bidrag anses inte hänförligt till år 2006 och kommer därför att påverka resultatet år 2007.

Finansiella kostnader och intäkter

Stadens finansnetto, exkl. finansiella poster i form av aktieutdelning om 601,1 mnkr, uppgår till 525,7 mnkr, vilket är en ökning med 58,0 mnkr jämfört med år 2005.

Avsättningar respektive ianspråktagande av tidigare avsättningar

I årets bokslut har avsättningar gjorts med totalt 3 460,0 mnkr. Avsättningarna avser omstrukturingskostnader (370,0 mnkr), boende för äldre och boende för personer med funktionsnedsättning inkl psykisk funktionsnedsättning (100,0 mnkr), infrastrukturella kostnader (2 550,0 mnkr), barnomsorgsutbyggnad (300,0 mnkr), samt avsättning för pensioner till följd av nytt avtal (140 mnkr).

I bokslut år 2006 har 507,2 mnkr av tidigare avsättningar tagits i anspråk:

- boende för äldre, funktionshindrade och psykiskt funktionshindrade (93,6 mnkr)
- renhållningsnämnden (17,8 mnkr)
- begravningsavgifter (13,4 mnkr)
- infrastrukturella kostnader (25,0 mnkr)
- bostadsanpassningsbidrag (20,0 mnkr)
- barnomsorgsutbyggnad (77,9 mnkr)
- miljömiljarden (187,0 mnkr)
- ventilationskostnader skolor (72,4 mnkr)

Den begravningsavgift som stadens erhåller ska finansiera kyrkogårdsnämndens verksamhet. Om begravningsavgifterna inte täcker kostnaderna för nämndens verksamhet ska tidigare års avsättningar tas i anspråk.

I samband med bl.a. beslut om tertialrapporter 2006 har dispositioner av avsättningar medgivits. Då dessa medel inte har ianspråktagits till fullo återredovisas 22,5 mnkr i samband med årets bokslut.

Avsättningar kommenteras även under balansräkningen nedan.

Balansräkningen

Stadens balansomslutning uppgår till 86 823,3 mnkr, vilket är en ökning med 5 224,3 mnkr jämfört med föregående år. I bilaga 4 redovisas balansräkning inklusive noter.

Balansräkning

TILLGÅNGAR

Mnkr	2006	2005
Materiella anläggningstillgångar	40 415,2	39 097,7
Finansiella anläggningstillgångar	26 409,6	24 727,9
Summa anläggningstillgångar	66 824,8	63 825,6
Omsättningstillgångar	20 018,1	17 773,4
SUMMA TILLGÅNGAR	86 842,9	81 599,0

EGET KAPITAL OCH SKULDER

Mnkr	2006	2005
Eget kapital	47 662,5	46 807,7
Avsättningar	7 166,6	4 086,0
Långfristiga skulder	13 951,3	9 073,4
Kortfristiga skulder	18 062,5	21 632,0
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER	86 842,9	81 599,0

Tillgångar

De materiella anläggningstillgångarna har till följd av nyinvesteringar ökat med 1 317,5 mnkr och uppgår i bokslutet för år 2006 till 40 415,2 mnkr. Bland större utvecklingsområden är Hammarby Sjöstad det största, där investeringsutgifterna under året uppgick till 285,7 mnkr. I Hamnområdet (Värtan-Hjorthagen) uppgick investeringsutgifterna till 296,4 mnkr, vilket i sin helhet avser planeringsprojekt.

De finansiella anläggningstillgångarna har ökat med 1 681,7 mnkr och uppgår i bokslutet för år 2006 till 26 409,6 mnkr. Förändringen beror främst på att långfristiga fordringar i form av utlåning till koncernbolag inom Stockholms Stadshus AB ökat. Omsättningstillgångarna ökar med 2 244,7 mnkr och uppgår i bokslutet för år 2006 till 20 018,1 mnkr.

Disposition av eget kapital

I samband med bokslut 2002 beslutades att disposition av eget kapital avseende Stockholms stads kompetensfond ska ske med 2 000 mnkr. Under år 2003-2006 har 1 884,1 mnkr av dessa medel utnyttjats, vilket medför att kvarstående reserverat belopp av eget kapital uppgår till 115,9 mnkr. I samband med kompetensfondens upphörande vid årsskiftet 2006/2007 kommer särskilt beslut att fattas om användning av återstående medel.

Årets förändring av eget kapital uppgår till 854,8 mnkr. Av årets förändring föreslås 850,0 mnkr disponeras under kommande år, varav 650,0 mnkr används för IT-utveckling i stadens verksamheter och 200,0 mnkr för Ytterstadssatsning/Järvalyftet.

Pensioner

Pensionsavsättningar inkl. löneskatt redovisas i balansräkningen med totalt 1 512,6 mnkr. Dessa avsättningar avser stadens pensionsskuld för pensionsförpliktelser för särskild ålderspension (SÅP), kompletterande ålderspension (KÅP), garantipension m.m. KÅP avser anställdas intjänade pensionsavgifter över 7,5 basbelopp, vilka inte utbetalas till de anställda utan istället redovisas som en avsättning i balansräkningen.

I syfte att öka den avgiftsbestämda pensionen och minska den förmånsbestämda pensionen slöt Sveriges Kommuner och Landstings och arbetsgivarförbundet Pacta ett nytt pensionsavtal med de fackliga motparterna under december 2005. Det nya avtalet trädde i kraft 1 januari 2006. Avtalet är enhetligt för kommuner och landsting och för de olika avtalsområdena. Det nya avtalet har en kostnadsprofil som ger lägre kostnader år 2006 och högre kostnader 2007 jämfört med det gamla avtalet. Förutom pensionsskuldavsättning i enlighet med det nya avtalet, görs avsättning i bokslutet om 140,0 mnkr för att möta de effekter av det nya avtalet som ännu inte realiserats.

Kostnaden för intjänade pensionsförpliktelser under året uppgår till 577,4 mnkr inklusive löneskatt. De intjänade pensionerna betalas ut i mars år 2007. Från och med år 2002 har även timavlönad personal rätt till tjänstepension.

Pensionsskuld intjänad t.o.m. år 1997 utgör en ansvarsförbindelse i stadens bokslut och uppgår till 10 470,5 mnkr.

Stadens totala skuld för pensioner

Pensionsavsättning inkl löneskatt	1 512,6 mnkr
Årets intjänade pensionsförpliktelser	577,4 mnkr
Pensionsskuld intjänad t.o.m. år 1997	10 470,5 mnkr

Stadens totala skuld för pensioner 12 560,5 mnkr

Avsättningar

Staden har i föregående års bokslut gjort avsättningar för olika åtaganden mot externa parter. Övriga kriterier för att en skuld ska karaktäriseras som avsättning är att utbetalningsdatum och belopp inte är definitivt fastställda, samt att åtagandet redan existerar till följd av ej vidtagna åtgärder inom den aktuella verksamheten. I samband med bokslut under de senaste åren har staden gjort avsättningar för bl.a. miljöåtgärder, renhållning, infrastrukturella kostnader samt ombyggnad inom äldreomsorg, inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning samt förskoleutbyggnad. Beslut om ianspråktagande av avsättningar har i huvudsak fattats i samband med bokslut eller tertialrapporter.

Specifikation av årets avsättningar, ianspråkta avsättningar samt resterande avsatta medel återfinns i balansräkningens not 26.

Övrigt

Semesterlöneskulden har ökat med 20,7 mnkr och uppgår till 595,0 mnkr. Stadens skuld för ej kompenserad övertid uppgår till 55,1 mnkr. Den totala skulden för semesterlöner och ej kompenserad övertid uppgår därmed till 650,1 mnkr.

Enligt beslut i kommunstyrelsen 2003-12-17 § 20, utfärdades kapitaltäckningsgaranti för Fastighets AB Bangårdsposten. Då bolagets resultat år 2006 innebär att det egna kapitalets förbrukats, föreslås kapitaltäckningsgarantin infrias, vilket medför en kostnad om 12,9 mnkr.

Till följd av avtal om försäljning av aktier i Fastighets AB Bangårdsposten, sker nedskrivning av värdet av dessa aktier om 259,3 mnkr. Detta innebär att nuvarande värde på stadens aktier i bolaget motsvarar beräknad försäljningsinkomst under år 2007.

Leasing

Staden kan genom avtal om leasing eller hyra av anläggningstillgångar vara skyldig att betala avgifter under kommande år. Stadsledningskontoret har därför begärt att de nämnder som har avtal om större belopp ska redovisa kommande avgifter enligt gällande avtal. Stadens åtagande enligt denna redovisning uppgår till 42,4 mnkr.

Ansvarsförbindelser och stadens borgensåtaganden

Stadens borgensåtaganden fortsätter även i år att minska och uppgår till 2 897,5 mnkr, vilket är en minskning med 548,6 mnkr. Den främsta anledningen är bolagens minskade externa upplåning.

Bokslut för kommunkoncernen

I kommunkoncernen ingår stadens nämnder och bolagsstyrelser. Flertalet bolag ägs genom Stockholms Stadshus AB. Staden redovisar en ökning av eget kapital om 854,8 mnkr och koncernen Stockholms Stadshus AB redovisar ett positivt resultat på 95,4 mnkr efter finansnetto. Efter att koncerninterna mellanhavanden eliminerats, inklusive reavinster och aktieutdelning, uppkommer ett negativt resultat om 3 756,5 mnkr för kommunkoncernen. Genom planerade försäljningar under 2007 kommer kommunkoncernens eget kapital att återställas.

Finansiella mått – plan för god ekonomisk hushållning

De mått som anges nedan ger en tydlig bild av den ekonomiska utvecklingen. Måtten är vedertagna för att följa den ekonomiska utvecklingen och används i budget 2006. Det kan finnas anledning att i ett längre perspektiv utveckla finansiella mål och mått ytterligare.

Årets ekonomiska resultat

Årets ekonomiska resultat fastställs varje år i stadens budget och följs upp i tertialrapporter och bokslut. Detta mål är det som tydligast sammanfattar det ekonomiska läget. Årets resultat kan också mätas exklusive jämförelsestörande poster och/eller enligt det kommunala balanskravet. Målet är att stadens förändring av eget kapital för år 2006 ska uppgå till 0,1 mnkr i enlighet med av kommunfullmäktige fastställd budget. Stadens förändring av eget kapital är positivt och uppgår till 854,8 mnkr. Efter att hänsyn tagits till hur balanskravet ska fastställas uppgår resultatet till 131,8 mnkr.

Stadens nettokostnader i förhållande till skatteintäkter och statsbidrag

Måttet mäter hur stor del av löpande driftskostnader som finansieras med skatteintäkter, finansnetto m.m. Om nettokostnaderna i förhållande till skatteintäkter, finansiella poster m.m. överstiger 100 %, kan staden tvingas använda det egna kapitalet till löpande driftsverksamhet. Under perioden uppgår nettokostnadernas andel av skatteintäkter, finansiella poster m.m. till 99,1 %. Detta är en följd av redan fattade beslut om att ianspråkta tidigare års avsättningar och eget kapital, för särskilda ändamål.

Stadens soliditet

Soliditet definieras som det egna kapitalet i relation till tillgångarna. Om stadens soliditet är hög, har tillgångarna i hög grad finansierats av egna medel och graden av lånefinansiering är låg. För att få en samlad och komplett bild bör detta mål redovisas både inklusive och exklusive samtliga stadens pensionsåtaganden. Stadens soliditet uppgår i bokslutet till 49 % inklusive pensionsåtaganden och 55 % exklusive pensionsåtaganden.

Investeringsvolym i förhållande till avskrivningar

Om investeringsvolymen överstiger resultaträkningens avskrivningar innebär detta att utrymme för framtida driftskostnader tas i anspråk. I bokslutet redovisas att stadens nettoinvesteringar överstiger resultaträkningens avskrivningar. Investeringsvolymen måste anpassas till en långsiktigt hållbar nivå under planperioden.

Budgetföljsamhet och prognossäkerhet

Budgetföljsamhet och prognossäkerhet mäter hur väl staden svarar mot de finansiella mål och resultat som fastställts i budgeten (och nämndernas verksamhetsplaner). Om staden har en god budgetföljsamhet och prognossäkerhet finns en bättre beredskap för att klara nedgångar i ekonomin. I första hand ses negativa avvikelser från budgeten som en belastning, men även stora positiva avvikelser ses som dålig följsamhet. Målet är att budgeten ska hållas till 100 %. Generellt sett har nämnderna god budgetföljsamhet medan måluppfyllelsen varierar.

Finansförvaltningen

Bokslutet för Finansförvaltningen inklusive finansrörelsen redovisas i *bilaga 5*.

Nämndernas verksamhetsberättelser ligger till grund för analysen i bokslut och årsredovisning.

Budgetutfall 2006 för Stockholms stad

Ett flertal nämnder redovisar hur arbetet utvecklats under året med att stärka uppföljningen avseende förvaltningens och enheternas resultat och måluppfyllelse. Nämnderna beskriver strukturerade former för dialog med enheterna där mål, åtaganden, verksamhetsutveckling och ekonomi behandlas i ett. Ett antal nämnder anger att alla enheter fått skriftlig återkoppling med en bedömning av styrkor och förbättringsområden. Några nämnder har givit enheterna i uppdrag att redovisa handlingsplaner för olika specifika områden, som exempelvis förankring och uppföljning av resultatet av medarbetarenkät och former för brukarinflytande. Några nämnder redovisar hur den interna kontrollen stärkts och blivit en väsentlig del i kvalitetsarbetet, och rutiner har klassats i risk och väsentlighet för verksamheten. Inom områden där brister/risker kunnat konstateras har tid ägnats åt att skapa och återskapa rutiner.

Det finns betydande skillnader mellan nämndernas redovisning av resultat och måluppfyllelse. Även inom en förvaltning finns betydande skillnader mellan olika verksamhetsområden och den redovisning som gjorts av måluppfyllelse. Om måluppfyllelsen ökat under året av görs ofta genom självvärdering i den egna förvaltningen, grunderna för bedömning är gene-

rellt sett vaga. Avsaknaden av mått och jämförelsetal försvårar bedömningen av måluppfyllelse såväl inom den egna förvaltningen som för staden som helhet.

Nedan redovisas en analys av det verksamhetsmässiga utfallet utifrån de av kommunfullmäktiges beslutade inriktningsmål för 2006. Den centrala analysen försvåras av de skillnader som finns mellan nämndernas redovisningar. Generellt krävs systematisering och standardisering av stadens arbete med uppföljning, styrning och utvärdering. Nämnderna visar alltså stora skillnader och nivå vad gäller redovisning av måluppfyllelse, vilket visar på behovet av utbildning och information för att öka kunskapen om stadens styrning och uppföljning för förtroendevalda och tjänstemannaledning.

Det ekonomiska utfallet för verksamhetsområden och nämnder redovisas i bilaga 1.

Förbättra välfärden och de kommunala verksamheterna

Barngruppernas storlek

Flertalet stadsdelsnämnder har öppnat nya förskoleavdelningar under året för att klara barnomsorgsgarantin samt att minska barngruppernas storlek. Totalt har antalet avdelningar ökat med 149 jämfört med 2005. Vissa stadsdelsnämnder har inte kunnat minska barngruppernas storlek i tänkt omfattning på grund av svårigheter att rekrytera förskollärare samt att uppfyllandet av att barnomsorgsgarantin har prioriterats.

Under 2006 har barngruppernas storlek minskat med 0,5 barn i genomsnitt och var vid årets slut 14,8 barn per grupp. I ett fåtal stadsdelsnämnder har en ökning skett under året.

Barnomsorgsgarantin

De flesta stadsdelsnämnder har uppfyllt barnomsorgsgarantin 2006 trots att antalet inskrivna barn under året ökat med ca 1 400. I några stadsdelsnämnder kunde inte barnomsorgsgarantin hållas under vissa perioder. Detta berodde främst på försenade byggprojekt.

Fritidsklubbar

Fritidsklubbarna har haft olika aktiviteter, med kultur, skapande samt idrott och rörelse anpassade efter barnens behov, önskemål och intressen. Många fritidsklubbar har samverkat med lokala idrottsföreningar inom Handslaget och med Kulturskolan. Stadsdelsnämnderna har tillfört medel för att utveckla verksamheten med fritidsklubbar.

Kulturnämnden har sedan 2003 ansvarat för uppföljning av stadsdelarnas öppna fritidsverksamhet för barn och ungdom. Nämnden har under året redovisat en kvantitativ uppföljning av 2005 års verksamhet (dnr 328-3925/2006).

Grundskolans kunskapsmål

Andelen elever i stadens grundskolor med behörighet till gymnasieskola har i jämförelse med 2005 ökat från 88,4 % till 89,3 %. Resultaten varierar mellan stadsdelsnämnder och skolorna, för vissa har det skett en sänkning av andelen som uppnått kunskapsmålen. Andelen lärare med formell kompetens har ökat från 96,8 % 2005 till 97,2 % 2006.

Av nämndernas verksamhetsberättelser framgår att stort arbete lagts ned för att öka andelen med behörighet till gymnasieskolan. Många skolor har arbetat med individuella utvecklingsplaner och har kontinuerligt utvecklingssamtal där elev, föräldrar och lärare deltar. Utifrån dessa utvecklingssamtal eller i vissa fall utifrån provresultat har speciella åtgärder vidtagits när elever riskerar att inte uppnå kunskapsmålen.

Gymnasieskolans kunskapsmål

Andelen elever som 2006 lämnade gymnasieskolan med högskolebehörighet var 87 %, vilket innebär att ingen förändring skett jämfört med 2005. Av eleverna på de yrkesförberedande programmen fick 75 % av eleverna slutbetyg, vilket innebär att målet på 80 % inte uppnåts.

Omfattande insatser har skett i gymnasieskolorna för att öka måluppfyllelsen. Dit hör stöd i form av extra tid till elever som är svaga i matematik eller har dyslexi, mindre undervisningsgrupper, införandet av tydliga ordningsregler för att skapa arbetsro i klassrummet, datorbaserade kommunikations- och informationsportaler för att öka ansvaret för det egna lärandet, undervisning på modersmålet och sommarskola.

Vuxenutbildningens kunskapsmål

Målet att 80 % av de vuxenstuderande ska nå godkända betyg har inte uppnåtts. För grundläggande vuxenutbildning har andelen med godkända betyg minskat från 75 % 2005 till 62 % 2006. För den gymnasiala vuxenutbildningen däremot har andelen med godkända betyg ökat från 71 % till 73 %. Inom vuxenutbildningen har en satsning skett för att säkra att studerande väljer rätt utbildning och nivå genom tydlighet i informationen om innehållet i olika kurser samt genom kartläggnings- och målsamtal vid inledningen av varje kurs.

Sommarkoloniverksamhet

Under 2006 har efterfrågan på sommarkoloniplatser varit något lägre än under 2005. En förklaring till detta är förändringen att plats erbjuds barn från 9 års ålder och inte som tidigare från 7 år. Alla barn som sökt kolloplats har erbjudits plats. En del barn har dock tackat nej, då de inte kunnat få sitt förstahandsval.

Stadsdelsnämnderna har även anordnat dagkollo i form av konstkollo, seglarskola och cirkusskola. På försök har familjekollo arrangerats, en blandning av traditionellt kollo och lägerverksamhet.

Livskvaliteten för äldre

För att öka livskvaliteten för äldre har staden under året arbetat med utveckling inom främst tre områden.

Utevistelse och kulturella upplevelser

Under 2006 har utbudet av kulturella och sociala verksamheter utvecklats genom satsningar på kultur och aktiviteter för såväl de boende inom vård- och omsorgsboendena som inom hemtjänsten. Stadsdelsnämnderna har arbetat för att göra utevistelse och aktiviteter till ett naturligt inslag i vardagen.

Promenader och andra utomhusaktiviteter har en viktig förebyggande funktion och ökar välbefinnandet. Allt fler beviljades utevistelse som biståndsbedömd insats med planerade aktiviteter i sina genomförandeplaner. Promenadgrupper anordnades inom många stadsdelsnämndsområden.

Inom staden har ett stort utbud av öppna dagverksamheter och träffpunkter erbjudits äldre. Utbudet har varit inriktat på sysselsättning och social samvaro.

Näringsriktig mat och en inbjudande matsituation

Under året har kostfrågorna fortsatt uppmärksammas med information och utbildningar om maten och måltidernas betydelse för en ökad livskvalitet. Utbildningar har genomförts i bl.a. näringslära, måltidsmiljö och livsmedelshygien. För att säkerställa att äldre får vällagad och näringsrik mat har flera stadsdelsnämnder haft kostombud och dietister.

Samverkan med frivilligorganisationer

Frivilligorganisationerna är en viktig resurs för staden och dess invånare. Dessa har utfört ett arbete som kompletterat eller varit ett alternativ till det arbete som utförs i staden.

Staden har samarbetat med olika organisationer och pensionärsföreningar kring aktiviteter för att bryta isoleringen hos äldre, exempelvis genom promenader, besök i hemmet, trygghetsringning och ledsagning samt studiecirklar. Många öppna verksamheter har byggts på medverkan från organisationer och frivilliga. Stadens vård- och omsorgsboenden har erbjudit frivilligorganisationer och pensionärsföreningar möjlighet att använda sina gemensamhetslokaler för aktiviteter riktade till de boende.

Stadsdelsnämnderna och socialtjänstnämnden har gett ekonomiskt bidrag till frivilligorganisationer som bedrivit uppsökande och social verksamhet för äldre. Under året har några stadsdelsnämnder genomfört en utbildningsdag för föreningarnas hjälpare i väntjänst och kontaktverksamhet.

Satsningar för de mest utsatta

Hemlösa

I mars 2006 fanns det 3 231 hemlösa i staden, en liten minskning sedan april 2004. Andelen personer med långsiktiga boendeformer har ökat.

I slutet av 2006 fanns det 2 331 boendeplatser inom lågtröskelverksamheter och drogfria verksamheter, en ökning med 153 platser jämfört med 2005. Boendena har drivits av socialtjänstnämnden, stadsdelsnämnder, privata entreprenörer, Stiftelsen Hotellhem och frivilligorganisationer, med ekonomiskt stöd från socialtjänstnämnden. Uppföljningen av utnyttjandegrad och eventuell platsbrist har visat att TÖG, ”tak över huvudet garantin”, har kunnat hållas under året.

Stadsdelsnämnderna Östermalm och Vantör har fått särskilda medel för att tillsammans med församlingar och frivilligorganisationer bedriva dagverksamheter. Norrmalm stadsdelsnämnd har fått medel för att utöka det uppsökande arbetet.

Rörliga team

För år 2006 har 10,0 mnkr fördelats till 16 stadsdelsnämnder för uppsökande arbete och utveckling av nya arbetsmetoder med syftet att nå fler personer med psykisk funktionsnedsättning och stödja anhöriga. Stadsdelsnämnderna har genom olika samverkansformer med bostadsbolagen, landstinget, primärvård, frivilligorganisationer m.fl. utvecklat flexibla stödinsatser som bland annat bidragit till att minska antalet vräkningar av personer med psykisk funktionsnedsättning.

Missbruk

Flertalet stadsdelsnämnder har utarbetat lokala handlingsprogram med utgångspunkt i STAN-programmet (Stockholms stads Tobaks- och Alkohol- och Narkotikapolitiska program). Målet har varit att minimera missbruk genom att arbeta förebyggande. Stadsdelsnämnderna har genom sina samordnare för det brotts- och drogförebyggande arbetet utövat tillsyn av försäljning av folköl och tobak. Tillsynsarbetet har även utvecklats genom inköpsstudier. För att tidigt få kontakt med ungdomar i riskzoner har stadsdelsnämnderna samarbetat med skolor, fritidsgårdar, ungdomsmottagning och närpolis. Många stadsdelsnämnder har använt ÖPP (Örebro preventionsprogram) för att stödja tonårsföräldrar i frågor om alkohol. Ungdomsmottagningarna och skolans elevhälsovård har varit viktiga i arbetet med att uppmärksamma flickor i riskzon för missbruk och deras behov av stöd.

Ungdomars drogvänor

Stockholms stads stora drogvaneundersökning, Stockholmsenkäten, har genomförts under året. Enkätundersökningen omfattade 15 362 ungdomar i Stockholms stad i år 9 i grundskolan och år 2 i gymnasiet. Av dessa valde 77 % att svara.

Målet för stadsdelsnämnderna har varit att minska totalkonsumtionen av alkohol och narkotika med 20 % 2006 jämfört med 2004. Stadsdelsnämnderna har arbetat med olika former av alkohol- och drogförebyggande arbete mot ungdomarna och föräldrarna, men målen har inte uppnåtts.

Den totala alkoholkonsumtionen är i princip oförändrad jämfört med 2004. Generellt kan utläsas att pojkar fortfarande dricker mer än flickor, men att skillnaden minskar. Resultaten visar också på en fortsatt nedgång av konsumtion av folköl och hembränt och en uppgång av spritdrycker och privatimporterad/smugglad alkohol.

Andelen ungdomar som någon gång har använt narkotika fortsätter att sjunka. För elever i år 2 på gymnasiet har användningen minskat med ca 10 % mellan 2004 och 2006. För år 9 är andelen som prövat narkotika någon gång oförändrad. 10 % av eleverna i år 9 har använt narkotika någon gång både 2004 och 2006.

Insatser för personer med psykiska funktionsnedsättningar

Staden har tillsammans med landstinget bedrivit ett flertal projekt som delfinansierats via statliga bidrag. Personer med både psykiska funktionsnedsättningar och missbruksproblematik har särskilt uppmärksammats, projekten har omfattat bland annat utveckling av stödformer

i boende, sysselsättning och uppsökande verksamhet. Utvärderingarna av projekten färdigställs 2007.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Stadsdelsnämnderna har arbetat med att stärka den enskildes inflytande och självständighet utifrån personens individuella förutsättningar genom individuella genomförandeplaner. Planerna som har upprättats tillsammans med brukaren/dennes företrädare har ökat möjligheterna till ett mer självständigt liv. Brukarens och företrädares upplevelse av inflytande över planeringen har följts upp genom samtal och enkäter.

Staden har haft ett nära samarbete med landstingets habilitering och psykiatri samt bostadsanpassningsbyrån och hjälpmedelscentralen i syfte att öka den enskildes möjligheter till ett självständigt liv. Färdtjänst, riksfärdtjänst och ledsagarservice har varit andra medel för att bidra till detta.

Brukarinflytandet har möjliggjorts genom exempelvis arbetsråd med representanter för brukarna, anhöriga/god man och personalen i verksamheten. Personer med funktionsnedsättning och som har personliga assistenter har stort inflytande vid val av personal och utförande av insatsen. Den enskilde har haft möjlighet att själv intervjua, välja och introducera den/de personer som ska utföra den beviljade insatsen.

Stadens medarbetare

Stadens medarbetarenkät genomfördes för andra gången 2006. Drygt 22 000 medarbetare vid 38 förvaltningar inbjöds att besvara frågor om bland annat organisation, ledarskap, medinflytande, trivsel och mångfald. Svarsfrekvensen var 78 %. Resultatet från enkäten visar att stadens medarbetare anser att deras arbete är viktigt och meningsfullt. De trivs med sina arbetsuppgifter och känner sig respekterade på sin arbetsplats. Många uttrycker en vilja att ta ett större ansvar i arbetet och säger att de medverkar aktivt i att göra sin arbetsplats bättre. Viljan att utveckla sig själv och sin arbetsplats är hög. Enkäten visar också att det finns områden kvar att utveckla. Möjligheterna att hinna med sina arbetsuppgifter och hitta tid till återhämtning är begränsade för vissa grupper. Hälsa och friskvård är också områden som medarbetarna tycker kan förbättras ytterligare.

Kompetensförsörjning

För att stärka och utveckla medarbetarnas kompetens har arbetet med att ta fram prognoser för stadens framtida kompetensförsörjning har fortsatt. Det har bland annat resulterat i förslag till insatser för att hantera kompetensförsörjningen till förskoleverksamheten. Samarbete med lärarutbildningarna är en viktig del i att underlätta kompetensförsörjningen inom de pedagogiska verksamheterna.

För att ge stadens arbetsplatser ökade förutsättningar att ta emot praktikanter, studenter och elever samt medarbetare som varit sjukskrivna under längre perioder har utbildning av praktikhandledare genomförts.

Staden har under året arbetat för att utveckla en metod för validering av kompetens. Validering är ett sätt att mäta och värdera individers sammantagna kompetens. Valideringen ska underlätta individers omställning till nya arbetsuppgifter och kan också bidra till att förkorta utbildningstider genom att individens faktiska kompetens görs tydlig.

Chefsförsörjning och ledarutveckling

Under våren genomfördes konferenser för förvaltnings- och bolagsledning för att förankra och fördjupa diskussionen kring stadens ledarstrategi.

Staden har genomfört olika informations- och utbildningsinsatser med anledning av den nya arbetstidslagen.

Minskad sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron i staden minskade under 2006 och var vid årsskiftet 8,9 %. Det är 0,5 procentenheter lägre än 2005. Sjukfrånvaron har minskat vid 29 av stadens 38 förvaltningar. Sjukfrånvaron är högst bland barnskötare, förskollärare, undersköterskor och vårdbiträden. Det är därför tillfredsställande att till exempel sjukfrånvaron bland vårdbiträden minskat från 16,4 % till 15,5 %.

Lön och pension

Stadens totala personalkostnader ökade med 4,7 % under 2006. Den totala lönesumman var 12,1 mdkr och drygt 60 000 löner betalades ut varje månad. Drygt 2,5 % av lönekostnadsökningen beror på utfallet i löneöversyn 2006.

Av stadens förvaltningar använder 33 den självservicerutin för rapportering av frånvaro m.m. som finns på intranätet. Antalet användare är drygt 15 000 personer.

Under året beslutade kommunstyrelsen att anta nytt kollektivavtal avseende pension och försäkring, KAP–KL, för stadens räkning. Utbildnings- och informationsinsatser har genomförts om det nya avtalet. Under året har även ny upphandling av pensions-administratör genomförts. Resultatet blev att SPP fortsätter sitt uppdrag för staden.

Omställning

År 2006 är det första året som stadens nya omställningsavtal är möjligt att följa upp med helårseffekt. Arbetet utifrån avtalet har inneburit att finna lösningar för medarbetare som blivit övertaliga och där ingen lösning gått att finna inom den egna förvaltningen. Avtalet erbjuder medarbetaren två alternativa lösningar, antingen en förvaltningsöverskridande omplacering som resulterar i uppsägning om inget arbete går att finna, eller den så kallade frivilliglösningen där medarbetaren, efter egen uppsägning, erbjuds hjälp för att söka nytt arbete under en avtalad tidsperiod.

Under året har 153 medarbetare konstaterats övertaliga enligt omställningsavtalet. Av dessa har 67 medarbetare valt frivilliglösningen. Av de medarbetare som valt förvaltningsöverskridande omplacering har 33 medarbetare fått ny anställning i staden och för 37 medarbetare pågår arbete med att finna ny anställning i staden. För 4 medarbetare pågår arbete för ställningstagande till uppsägning på grund av arbetsbrist. Stadens kostnad för frivilliglösningen var 2006 totalt 8,5 mnkr.

Stadens nämnder redovisar övertaligheten i sina verksamhetsberättelser. Totalt redovisar nämnderna drygt 250 övertaliga medarbetare till en totalkostnad av cirka 12,5 mnkr under 2006. Inom facknämnderna finns 20 % av de övertaliga medarbetarna.

Kompetensfonden

Kompetensfondens verksamhet har syftat till att genom kompetens- och metodutveckling skapa långsiktiga förändringar i Stockholms stad.

Totalt har kompetensfonden finansierat ca 570 projekt/insatser som bedrivits inom stadens förvaltningar, bolag och av fonden. Insatserna har berört samtliga förvaltningar och flertalet bolag. Sammanlagt har ca 420 000 utbildnings-/kompetensutvecklingsdagar genomförts. Omräknat innebär det 1 860 helårsarbeten. Omfattande utbildningsinsatser har också genomförts inom ramen för olika projekt.

Av de 2 000 mnkr som fonden haft till sitt förfogande har 1 891,5 förbrukats under projektperioden 2003-2006.

Institutet för Kommunal Ekonomi vid Stockholms universitet genomför en samlad utvärdering av kompetensfonden som är klar sommaren 2007. Projekten har också genomfört egna utvärderingar. Därutöver har ett målsäkringsarbete bedrivits genom att projektledare fått redovisa hur de mäter sina resultat och hur väl de uppfyller målen för projektet.

Bygga bostäder och utveckla Stockholm

20 000 bostäder

Mellan 2003 och 2006 har 16 776 bostäder påbörjats, exklusive ombyggnader. Påbörjade bostäder genom ombyggnader uppgick till 2 986. Motsvarande siffra för markanvisningar är 23 373 bostäder, av dessa är cirka 46 % hyresrätter. Det stadsinterna arbetet har underlättats genom bl.a. ett gemensamt rapporteringssystem mellan framförallt stadsbyggnadskontoret, markkontoret, miljö- och hälsoskyddsförvaltningen och bostadsförmedlingen samt den centrala projektledningen. Den förvaltningsövergripande samordningen har varit viktig i arbetet med att matcha stadens bostadsplanering och byggande på bästa sätt, vilket i sin tur har underlättat samarbetet med bygg- och fastighetsbranschen.

	2003-2006	2006
Markanvisningar, antal bostäder (marknämnden)	23 373	2 597
Godkända/antagna detaljplaner, antal bostäder (stadsbyggnadsnämnden)	24 085	9 643
Påbörjade bostäder, exkl. ombyggnader (gjuten bottenplatta)	16 776	8 431

De tre stadsutvecklingsområdena Hammarby sjöstad, Liljeholmen och nordvästra Kungsholmen har tidigare år stått för merparten av bostadsproduktionen i Stockholm. Under 2005 svarade dessa stadsutvecklingsområden för nära 40 % av bostäderna i nya planer, 2006 har denna siffra sjunkit till 20 %. Ett stort antal mindre bostadsprojekt har under 2006 planlagts, bl.a. 750 lägenheter vid Blåsut, 400 lägenheter i Farsta Strand (Ågesta Broväg) och 900 lägenheter i Fruängen (Gyllene Ratten) samt 700 lägenheter runt Telefonplan.

Framtida stadsutvecklingsområden där omfattande utredningsarbete och samråd har påbörjats är Hjorthagen/hamnområdet, Norra station och Bromma-Ulvsunda. Närmast i planeringen ligger den nya stadsdelen Annedal (Ulvsunda) med 700 lägenheter som har förts till samråd.

Sänka boendekostnaderna

Det är en rad faktorer som påverkar boendekostnaderna; konkurrenssituationen, konjunkturen, avgifter, krav på byggherren, graden av kommersiellt byggande, produktionsmetoder etc. Staden har bl.a. genom entreprenad- och markanvisningstävlingar, där boendekostnaden har varit utslagsgivande, både lyckas öka konkurrensen genom att få fler aktörer på marknaden och samtidigt få en viss utveckling av byggtekniken. Bostadsbolagen och berörda nämnder har under 2003 till 2006 arbetat med typhuslösningar på olika platser i ytterstaden, som exempelvis Högdalen och Svedmyra. Dessa försök har gett goda resultat både ekonomiskt och arkitektoniskt. I det fortsatta arbetet med att sänka boendekostnaderna är det viktigt att ta tillvara de erfarenheter som hittills har gjorts samt att fortsätta att driva utvecklingsprojekt inom de mest kostnadsdrivande områdena.

Tensta boutställning

Med syftet att visa en mångfald av boende och boendeformer skildrades Tensta som boplatser och kulturarena genom en boutställning. Tjugo lägenheter med olika teman visades upp, exempelvis lägenheter som hade inretts med betong respektive trä som tema och små lägenheter som hade slagits ihop för att passa familjesammansättningen i Tensta. Även ett antal nybyggda radhus visades upp. Utställningen blev lyckad och fick även medial uppmärksamhet, uppskattningsvis besöktes utställningen av ca 60 000 personer.

Stärkt näringsliv och arbetsmarknad

Alla stadsdelsnämnder har aktivt samverkat med arbetsförmedling, försäkringskassa, landstinget och lokala näringslivet i syfte att effektivt använda de gemensamma resurserna. Samverkansöverenskommelser har tecknats om kommunalt program för ungdomar (KUP), ungdomsgarantin, feriearbete för ungdomar, aktivitetsersättningen samt offentligt skyddat arbete (OSA).

Några stadsdelsnämnder har även lokalmässigt samordnat sina verksamheter. Ett exempel är Lunda Nova näringslivscenter där företagare, arbetsförmedling och Spånga-Tensta stadsdelsnämnd samverkat i syfte att utveckla näringslivet för en lokal tillväxt som gynnat sysselsättningen.

Stadsdelsnämndernas samverkan med det lokala näringslivet har också syftat till att informera om mark- och planprojekt samt konsument- och brottsförebyggande frågor. Stadsbyggnadsnämnden har sedan länge ett väl fungerande samarbete med näringslivet och dess organisationer inom regionen och deltar aktivt i utveckling av samarbetet inom Stockholm-Mälardalenregionen och andra storstadsregioner i Östersjöområdet. Redovisade åtgärder för att åstadkomma ett gott näringslivsklimat är planering för ett högt bostadsbyggande till stöd för tillväxt, fortsatta ansträngningar för att förenkla och effektivisera planprocessen samt att medverka i arbetet att få till stånd etablering av lågprisbutiker för dagligvaruhandel i bra kollektivtrafiklägen och till befintliga centrum.

Flyktningmottagande

Under 2006 har cirka 2 900 flyktingar fått uppehållstillstånd och bosatt sig i Stockholms stad. Det är 2 000 fler än 2005. Det beror bl.a. på den tillfälliga asyllagen under november 2005 till mars 2006. Det är främst stadsdelsnämnderna Kista, Rinkeby, Spånga-Tensta, Hässelby-Vällingby, Vantör och Skärholmen som tagit emot flyktingar. Den individuella introduktionsplanen som upprättas i samråd med flyktingen är inriktad på att individen snarast ska vara självförsörjande och i övrigt vara delaktig i samhället. Andelen som efter avslutad introduktion hade egen försörjning var 45 %.

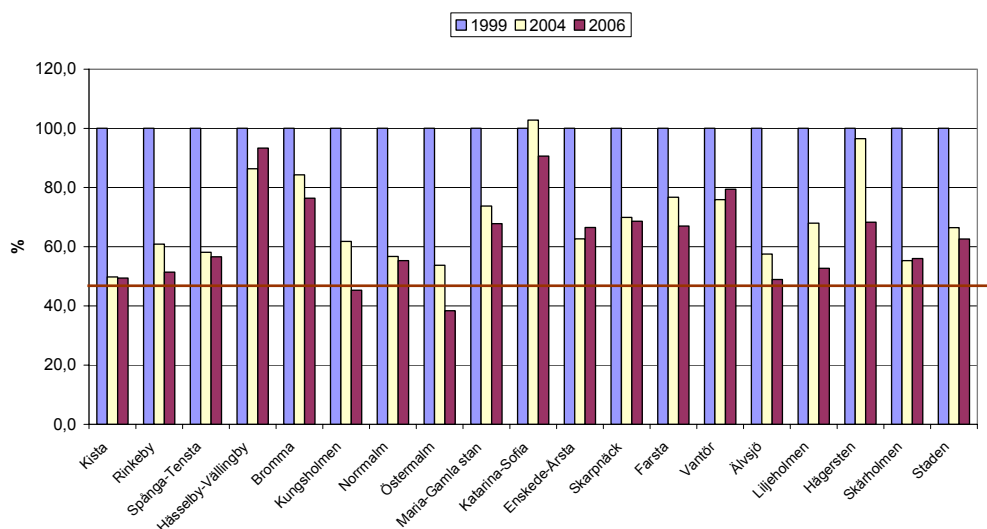
Stadsdelsnämnderna som ansvarar för introduktionen av flyktingar har aktivt samarbetat med arbetsförmedlingen och det lokala näringslivet. Utbildningsnämndens undervisning i svenska för invandrare (SFI) har erbjudits på olika nivåer för att bättre svara mot personens utbildnings- och yrkesbakgrund. Flera yrkesinriktade SFI-utbildningar har startat och särskilda insatser har genomförts i samverkan med företag, organisationer och myndigheter.

Stadsdelsnämnderna har planerat förskola och skola för cirka 800 flyktingbarn. Socialtjänstnämnden startade i september ett boende med tolv platser för ensamkommande flyktingbarn. Flera stadsdelsnämnder redovisar en utveckling av samarbetet med organisationer som Röda Korset, Frälsningsarmén, Läkarmissionen m.fl. Även samarbetet med landstingets hälso- och sjukvård liksom försäkringskassan har varit en viktig del i mottagandet av flyktingarna.

Ekonomiskt bistånd

Staden har haft målet att halvera antalet bidragstagare från 1999 t.o.m.2004. Målet förlängdes t.o.m. 2006 då det inte uppnåddes vid utgången av år 2004. Under 2006 hade i genomsnitt 14 276 vuxna personer ekonomiskt bistånd varje månad. Från 1999, då 22 822 personer hade ekonomiskt bistånd, har antalet totalt i staden minskat med 37,4 %, vilket innebär att halveringsmålet inte har uppnåtts.

**Halveringsmålet per stadsdelsnämnd
- målvärde 50 %**

Antalet bidragstagare har minskat kontinuerligt sedan 1999 med undantag för 2005 då trenden bröts, i huvudsak beroende på ökad arbetslöshet. Under 2006 har antalet bidragstagare åter minskat, främst med anledning av en bättre arbetsmarknad men även att högre krav ställts på en aktiv medverkan från den enskilde. Genomsnittet av antalet bidragstagare per månad är nu lägre än 2004. Mellan 2005 och 2006 minskade antalet bidragshushåll med ca 10 %.

År 2005 hade i genomsnitt 5 077 personer per månad ekonomiskt bistånd pga. arbetslöshet och år 2006 var den siffran 4 654, dvs. en minskning med 8,3 %. Antalet sjukskrivna utan

sjukpenning och av sociala/medicinska skäl minskade med 38 personer till 4 413 i genomsnitt per månad, en minskning med ca 1 %.

Stadsdelsnämnderna har på olika sätt arbetat för att uppnå halveringsmålet, bland annat har samverkan med försäkringskassan, arbetsförmedlingen, landstinget och konsultläkare utvecklats. Under 2006 har fler personer fått arbete eller deltagit i arbetsmarknads-åtgärder, men enbart fyra av 18 stadsdelsnämnder har uppnått halveringsmålet.

Arbetsmarknadsåtgärder

Stadsdelsnämndernas olika fora för samverkan har använts för att tidigt erbjuda en insats till alla arbetssökande. Arbetssätten i de olika projekt som under året har bedrivits med ekonomiskt stöd från bl.a. kompetensfonden har i möjligaste mån tillämpats i den reguljära verksamheten. Stadsdelsnämnderna har särskilt prioriterat ungdomar som är arbetslösa och personer som har arbetslöshet som försörjningshinder. De sammantagna erfarenheterna är att snabba och aktiva insatser är av stort värde för att hjälpa personer till egen försörjning.

Utbildningsnämnden har samverkat med stadsdelsnämnderna om Stockholm Matchning i syfte att utnyttja de gemensamma resurserna och erbjuda företagen bästa möjliga upplägg.

För den grupp som bedöms stå längre ifrån arbetsmarknaden, långtidsarbetslösa och de som tidigare haft missbruks- eller sjukdomsproblem, har stadsdelsnämnderna erbjudit olika kommunala arbetsförberedande insatser. Som exempel kan nämnas Livstycket, Stockholm Matchning, Lunda Nova, Kompetens Nord och samverkan med START (Stockholms arbetsmarknadstjänster).

Ytterligare exempel på sysselsättningsskapande åtgärder är nyföretagartjänsten i Spånga-Tensta. Nyföretagartjänsten har vänt sig till alla boende och verksamma i Spånga-Tensta. Cirka 200 personer har besökt rådgivningen, drygt 100 har deltagit i introduktionskurser i att starta och driva företag. I övrigt har drop-in service och vägledning för innovatörer erbjudits. Åtta nya företag har startats genom företagsrådgivningen, varav hälften startats av kvinnor.

Stadsdelsnämnderna redovisar att 2 698 ungdomar har erbjudits feriearbete.

Trafiksystem

Infrastrukturprojekt för bättre framkomlighet

Under året har arbetet med ett flertal stora projekt pågått för att förbättra framkomligheten i staden. Den återstående detaljplanen för Norra Länken, delen Norrtull-Roslagstull, samt vägarbetsplanen har i april 2006 vunnit laga kraft. Staden svarar för utgifterna för anslutning från Norra Länken mot Värtahamnen och Frihamnen. Detaljplaneläggning och projektering pågår. I december fattades genomförandebeslutet för hamnavfarten av mark- respektive trafiknämnden. Nettoinvesteringsutgifterna beräknas till cirka 500 mnkr.

E18 ska ges en ny sträckning från Hjulsta till Kista med två överdäckningar vid Tensta respektive Rinkeby. Genomförandeavtal som tecknats med Vägverket har godkänts av trafiknämnden.

Väverket beslutade i oktober 2006 att förorda alternativet Förbifart Stockholm för förbättrade nord-sydliga förbindelser i Stockholmsområdet. Detta innebär en 16 km lång tunnel av den totalt 21 km långa förbindelsen från E4 vid Kungens Kurva till E4 vid Häggvik i Sollenluna. Regeringen väntas besluta om tillåtlighet under 2007 och en byggstart kan tidigast ske 2008.

Citybanan, dvs. pendeltågstunneln under Stockholm, är en del av Mälartunneln mellan Älvsjö och Kallhäll. En av regeringen tillsatt utredare har prövat förutsättningarna för en utökad spårkapacitet med ytspår genom centrala Stockholm. Slutsatsen blev att Citybanan bedöms ha betydande fördelar jämfört med det s.k. tredje spåret och utredaren har därför föreslår ett genomförande av Citybanan. Investeringsutgifterna bedömdes i mars 2006 till totalt 15,9 mdkr.

Underhåll och reinvesteringar

Under året har trafiknämnden utarbetat en reviderad drift- och underhållsplan. Det planerade underhållet har ökat under året, vilket medfört att exempelvis underhållsmålning av vägmärkningar klarades av i nästan hela gatunätet. Upprustning av kör- och gångbanor samt cykelvägar har under året nästan nått optimal underhållsnivå. Under året har också olika impregne-

rings-, betongreparations- och förstärkningsarbeten för broar genomförts samtidigt som ett antal brolager bytts ut.

En stor del av trafiknämndens investeringar är s.k. reinvesteringar. Nord/sydaxeln, som omfattar sträckningen från Norra Länken till Nynäsvägen, är ett exempel på ett stort reinvesteringssprojekt. Under året har bl.a. renoveringen av vattensprinkleranläggningen och pumpanläggningarna i Klaratunneln färdigställts och driftsättning sker i början av 2007. En noggrann genomgång av projektet gjordes under våren 2006 i syfte att bromsa den kraftiga kostnadsutvecklingen i projektet. Detta medförde att vissa delar av projektet senarelagts.

För ombyggnaden av Slussen har viktiga programfrågor och slutsatser om exempelvis kollektivtrafiken formulerats och de två förslagen har bearbetats inför ett programsamråd. Samtidigt pågår förstärknings- och skyddsåtgärdsarbeten för nuvarande Slussen. På delar av de åtgärdade ytorna har kollektivtrafik och tung trafik återförts. Underhållskostnaden under 2006 uppgick till 9,6 mnkr.

Under 2006 fattades genomförandebeslut avseende upprustningen av Norrbro. Utgifterna för upprustningen bedöms till cirka 150 mnkr.

Miljöbilar

Vid årsskiftet 2006/2007 uppgick andelen miljöbilar i stadens bilpark till 54 %. Detta innebär att stadens mål att 60 % av de fordon som utnyttjas av stadens förvaltningar ska vara miljöbilar vid utgången av 2006 inte har uppnåtts. Att målet inte uppfyllts förklaras delvis av att lämpliga miljöbilar ej funnits på marknaden. Av stadens miljöbilar tankades etanolbilarna till 69 % med etanol och av de gasdrivna bilarna tankades 52 % med biogas. Detta kan jämföras med målet att stadens biogasbilar ska köras till 80 % på biogas och etanolbilarna till 80 % på E85 vid utgången av 2006.

Parker och grönområden

Stadsdelsnämnderna, trafiknämnden och marknämnden bedriver ett arbete med att utveckla stadens grönområden. Som underlag för bedömning och prioritering av investeringsprojekt används Stockholms parkprogram samt hur parkerna används och skötselstatus. Arbetet med lokala parkplaner har påbörjats under 2006 enligt kommunfullmäktiges beslut i januari. Parkplaner för Vantör och Tensta-Hjulsta har slutförts under året och planer för Norrmalm och Liljeholmen påbörjades. Under 2007 kommer ytterligare sju planer att utarbetas.

I stort sett är samtliga av de specificerade investeringsprojekten färdigställda under 2006, varav upprustning av Vasaparken var ett av de större projekten.

Projektet Stockholm Ren och Vacker

Under 2006 har extra renhållnings- och informationsinsatser gjorts för att staden ska vara ren och vacker. Projektet har varit organiserat centralt och har i huvudsak bestått av två delar, samordning av de aktörer som har ansvar för att hålla staden ren och snygg och att verka för en ambitionshöjning och genomföra en informationskampanj för att påverka allmänheten att värna om stadsmiljön och inte slänga skräp.

De effektmål som har formulerats för projektet har följts upp av USK. Medborgarna var mest nöjd med skötseln av parker och sin närmaste återvinningsstation, där andelen nöjda invånare har ökat jämfört med 2005. Vidare har andel invånare som tycker att det är problem i stadsdelen med klotter och skadegörelse sjunkit. Ingen av målen för skötsel av gator, parker och återvinningsstationer mätt i andelen nöjda medborgare har uppnåtts.

Vision Stockholm 2030

Arbetet med att ta fram ett förslag till en samlad vision för stadens långsiktiga utveckling pågår i enlighet med kommunfullmäktiges uppdrag. Under våren/sommaren 2006 har en brett sammansatt projektgrupp tagit fram tre delunderlag i dialog med samtliga förvaltningar och bolag. Sedan hösten 2006 arbetar stadsledningskontoret med att, utifrån dessa underlag, formulera ett förslag till en samlad framtidsvision för Stockholm. Förslag kommer att föreligga 2007.

Göra Stockholm till en ekologiskt hållbar storstad

Miljöprogrammet

Av miljöprogrammet sex mål har bl.a. miljöeffektiva transporter uppmärksammats under 2006, exempelvis genom Stockholmsförsöket och miljöbilsprojektet. I arbetet med att förbättra luftkvaliteten i Stockholm har enheten SLB-analys (Stockholm Luft och Buller) vid miljö- och hälsoskyddsnämnden varit pådrivande med att bl.a. ge råd om hur partikelproblematiken i Stockholm ska klaras genom analys av föroreningskällor och andra slag av påverkansfaktorer. Vidare har SLB analyserat trafikkontorets och Vägverkets försök att använda dammbindning med kalciummagnesiumacetat i samband med vinterväghållning för att minska höga PM10-halter i luften.

Arbetet med delmålet hållbar användning av mark och vatten har bl.a. skett genom att förbättra analyser av miljönytta, hälsorisker och kostnader i exploateringsprojekt där omfattande marksanering är nödvändig. Vidare har nya rutiner för grönmarskompensation vid exploatering tagits fram i staden.

Tre nya naturskyddsområden inrättades under 2006; Nackareservatet och Sätterskogens naturreservat samt Igelbäckens kulturreservat, vilket innebär att det finns sammanlagt åtta natur- eller kulturreservat i Stockholm.

Stockholms stad deltog i genomförandet av ett försök med skatteuttag på vägtrafik till och från Stockholms innerstad. Försöket startade den 22 augusti 2005 med ökad kollektivtrafik. Storstockholms lokaltrafik (SL) ökade kollektivtrafiken med 14 nya linjer för direktbussar till innerstaden samt genomförde förstärkning på andra direktbusslinjer, förtätade spårtrafiken där det var möjligt samt byggde ut antalet infartsparkeringar. Den 3 januari 2006 startade uttaget av trängselskatt. Vägverket ansvarade för att upphandla och driva det tekniska systemet för uttag av trängselskatt. Staden ansvarade för att övergripande informera om försöket, utreda dess effekter, genomföra vissa gatuombyggnader och bygga fler infartsparkeringar. Försöket avslutades den 31 juli men den ökade kollektivtrafiken fortsatte året ut. Staten finansierade kostnaderna för Stockholmsförsöket.

Miljömiljarden

Totalt har kommunfullmäktige beviljat 1 100,0 mnkr till projekt som ska finansieras genom Miljömiljarden, 753,6 mnkr avser projekt inom staden och 331,1 mnkr avser projekt som är organiserade under Stockholm Stadshus AB. Därutöver tillkommer utgifter för central administration. Totalt har 194,3 mnkr bokförts under 2006, varav 114,6 mnkr avser nämndernas projekt. Av nämndernas kostnader är 76,6 mnkr investeringsutgifter.

De största investeringsutgifterna utgörs av marksanering vid Luxparken, kvarteret Lugnet, kvarteret Akterspegeln i Gröndal och i Skrubba. Övriga stora investeringsprojekt inom Miljömiljarden är installation av adaptiva trafiksignaler samt mobilt reningsverk för spillvattenrening. Hittills har 290,3 mnkr fördelats av avsättningen för Miljömiljarden.

Prognosen för år 2007 visar ett utfall på ca. 150 mnkr, vilket innebär att flertalet projekt fortsätter under 2008 och 2009. Förskjutningarna beror bl.a. på förseningar vid tillståndsprövning och i upphandlingsprocessen.

Bryta segregationen och fördjupa demokratin

Stadsdelsförnyelse

Stockholms stad och de kommunala fastighetsbolagen har avsatt 600,0 mnkr under perioden 2003-2006 för Stadsdelsförnyelse, varav de kommunala bolagen svarar för hälften. Satsningen avslutades i december 2006. Stadsdelsnämnderna redovisar ett totalt utfall på 188,6 mnkr för år 2006. Totalt har 295,3 mnkr bokförts för staden.

Under året har samtliga pågående insatser antingen avslutats eller integrerats i reguljär verksamhet. Stadsdelsnämnderna har i stor utsträckning genomfört planerade insatser. Några exempel är det breda metodutvecklingsarbetet i Kista avseende språkutveckling inom förskoleverksamheten och grundskoleverksamheten samt Farstas och Vantörs satsningar på modernisering av skolbiblioteken för att stimulera läsande och språkutveckling. En mängd insatser har även genomförts för att öka förvärvsfrekvensen.

Demokrati – Allas lika värde, allas möjligheter till delaktighet

Samtliga stadsdelsnämnder och flera facknämnder har bedrivit ett arbete för att öka medborgarnas insyn i och möjlighet att delta i de politiska beslutsprocesserna. Stadsdelsnämnderna har naturliga kontaktytor inom sina verksamheter där sedan länge olika former av brukar- och medborgarinflytande har utvecklats.

Stadsdelsnämnderna fick 2006 särskilda medel för insatser för ett ökat valdeltagande. Insatserna har varierat från stöd till lokala föreningar till annonsering, utställningar och broschyrer, uppsökande verksamhet och paneldebatter. Flertalet stadsdelsnämnder har medverkat i en gemensam vykortskampanj för att öka valdeltagandet bland förstagångsväljarna. Kista stadsdelsnämnd anordnade en särskild demokratidag för ungdomar. Någon tydlig effekt på valdeltagandet har inte kunnat påvisas.

Marknämnden redovisar att de påbörjat en utveckling av formerna för samråd om nya detaljplaner, bl.a. har s.k. öppet hus-samråd prövats med övervägande positiva resultat. Särskilda inbjudningar skickas även ut till kringboende som berörs av en viss plan.

Satsning på mångfald – mot diskriminering

Flera stadsdelsnämnder och även några facknämnder beskriver hur de har arbetat med att utveckla mångfalden och synliggöra, motverka och bryta fördomar, rasism och diskriminerande strukturer. Kulturnämnden har beviljat stöd till ett stort antal integrationsprojekt och nationella minoritetsprojekt. Nämnden har tagit fram ett nytt regelverk för bedömningen av stöd till de nationella minoriteterna. Marknämnden har medverkat i projektet Urban Turntable som syftar till att skapa kunskap om jämställdhet, mångfald och tillgänglighet i samhällsplaneringen. Inom utbildningsförvaltningen har ett stort antal medarbetare deltagit i seminarieserien "Attityder, värderingar och beteenden i en mångkulturell värld - Att leda mångfald". Kyrkogårdsnämnden har fortsatt att verka för att förutsättningar skapas för ceremonier och gravsättningar av personer med annan religiös bakgrund.

Flertalet stadsdelsnämnder redovisar att de har upprättat eller arbetar med att ta fram lika-behandlingsplaner inom de pedagogiska verksamheterna. En annan fråga som flera nämnder framhåller är vikten av att ge alla barn en god språkutveckling, där modersmålsstödet har stor betydelse.

Jämställdhet, mångfald och icke diskriminering

Information om jämställdhet, mångfalds- och antidiskrimineringsarbete inom medarbetarområdet har skett via utbildningar, konferenser och nätverk.

Stadens jämställdhetsråd har haft fem sammanträden under året. Rådet har bl.a. tagit fram förslag till "Etiska regler för upplåtelse av reklamplats". Jämställdhetspriset 2006 delades inte ut på grund av för få nomineringar. Stadens jämställdhets- och mångfaldsplaner för år 2006 har granskats och resultatet av granskningen har återkopplats till förvaltningar och bolag.

Nämnderna redovisar i verksamhetsberättelserna totalt elva diskrimineringsärenden. En utförlig beskrivning av diskrimineringsärendena 2006 lämnas i den årliga rapporten från stadens diskrimineringsfunktionär.

2006 års Nelson Mandela pris som är stadens integrationspris delades ut till Elisabet Agado för hennes arbete med att motverka fördomar och diskriminering av finsk-romska minoriteten.

Ta ansvar för ekonomin

Verksamhetens nettokostnader

Stadens nämnder redovisar ett överskott mot budget med 409,7 mnkr, jämfört med ett överskott om 267,4 mnkr år 2005. Verksamhetens nettokostnader inklusive central medelsreserv, jämförelsestörande poster och koncerneliminering m.m. visar ett överskott mot budget om 4 049,8 mnkr. Inkluderas extraordinära kostnader, ianspråktaga avsättningar från föregående år m.m. redovisas ett överskott om 131,7 mnkr.

Stadsdelsnämnderna visar ett sammanlagt nettoöverskott med 134,0 mnkr, vilket är en förbättring med 47,0 mnkr jämfört med utfallet i bokslut för år 2005. Fyra stadsdelsnämnder redovisar underskott om totalt 32,5 mnkr. Fjorton stadsdelsnämnder redovisar överskott om totalt 166,5 mnkr.

Avvikelser

Avvikelserna kommenteras per nämnd i bilaga 1. I tabellen redovisas avvikelser mot budget före överföring av resultatenheternas resultat.

Nettoavvikelse i mnkr före resultatdispositioner	2006	2005
Stadsdelsnämnderna		
Anslag för nämndens verksamhet	159,6	153,7
Anslag för ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder	-25,6	-66,7
Övriga nämnder	275,7	180,4
Avskrivningar	30,9	27,2
Central medelsreserv - prestationer	0,0	0,0
Central medelsreserv - oförutsett	75,7	117,1
Pensionsåtaganden	1,8	-29,8
Jämförelsestörande poster m.m.	3 542,1	-213,6
Extraordinära intäkter	0,0	0,0
Koncerneliminering m.m.	-10,4	-304,3
Verksamhetens nettokostnad	4 049,8	-136,0
Finansiering		
skatteintäkter och statsbidrag	-69,6	-45,1
finansnetto m.m.	35,5	-5,3
begravningsavgift	-0,4	0,5
<i>disposition av begravningsfond</i>	-1,6	21,8
<i>disposition av renhållningsfond</i>	7,6	0,0
Summa finansiering	-28,5	-28,1
Extraordinära kostnader	0,0	-1 775,7
lanspråkstagna avsättningar från föregående år	293,4	1 873,0
Årets avsättning	-3 460,0	-47,0
Summa extraordinära kostnader och avsättningar	-3 166,6	50,3
Årets resultat (förändring av eget kapital)	854,7	-113,8
Kompetensfonden	882,9	621,5
Stadsdelsförnyelsen	188,7	73,5
Realisationsvinster	-4 994,6	-721,9
Avsättning till följd av jämförelsestörande intäkter	3 200,0	147,2
Summa kompetensfond, reavinster m.m.	-723,0	120,3
Resultat enligt balanskravet	131,7	6,5

* I 2005 års bokslut redovisades begravningsfonden under lanspråkstagna avsättningar från föregående år

Budgetjusteringar 2006

Inga extra resurser har funnits avsatta för nämndernas löpande verksamheter utöver prestationer och omstrukturering. Stadsledningskontoret har under året tillstyrkt budgetjusteringar med 507,9 mnkr för ökade nettokostnader, varav 354,3 mnkr avser prestationsförändringar.

För prestationer har nämndernas budgetar justerats för ökade nettokostnader inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning med 96,7 mnkr, ökade kostnader för flyktingmottagning med 40,9 mnkr samt ökade nettokostnader inom pedagogiska verksamheter med 216,7 mnkr.

Förutom prestationsförändringar har nämndernas budgetar justerats med 153,6 mnkr för ökade nettokostnader för i huvudsak centrala finansierade kostnader för nytt ekonomisystem, särskild låglönesatsning, rörliga team, hemlösa, olika projekt och bidrag.

Finansiering av budgetjusteringar 2006 mnkr	Totalt
Central medelsreserv: 2. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov	153,6
Central medelsreserv: 3. Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar	354,3
Summa CM	507,9
Disposition av i tidigare bokslut avsatta medel	182,6
Summa	690,5

Därutöver har 80,6 mnkr omfördelats till berörda nämnder från centralt avsatta medel under Kommunfullmäktige m.m. Omfördelningen avser bl.a. ökade nettokostnader för omstrukturering/avveckling av lokaler, beställarstöd för skollokaler, hyror för förskolelokaler samt feriearbeten.

Disposition av medel avsatta i tidigare bokslut

Stadsdelsnämnderna och socialtjänstnämnden har medgivits budgetjusteringar med 182,6 mnkr för stimulansbidrag som har finansierats genom disposition av tidigare avsatta medel i bokslut. Av fördelade stimulansbidrag har 22,5 mnkr inte förbrukats under året och återredovisas i bokslutet. Med beaktande av detta samt att 72,4 mnkr utbetalats för ventilationsåtgärder i skolor och 11,4 mnkr enligt nya regler för stimulansbidrag för utbyggnad av förskolelokaler har totalt 243,9 mnkr av i tidigare bokslut avsatta medel förbrukats, fördelat enligt följande:

- 53,3 mnkr för stimulansbidrag för ny- och ombyggnad av särskilda boenden för äldre
- 40,3 mnkr för stimulansbidrag för ny- och ombyggnad av särskilda boenden för personer med behov av stöd och service, inklusive hemlösa
- 66,5 mnkr för stimulansbidrag för utbyggnad av förskolelokaler
- 11,4 mnkr för stimulansbidrag för utbyggnad av förskolelokaler enligt nya regler
- 72,4 mnkr för ventilationsåtgärder i skolor

Överföring av resultatenheternas resultat till resultatfond i bokslut för 2006

Det sammantagna redovisade nettoöverskottet i resultatfonden från bokslut för år 2005 uppgår till 180,0 mnkr.

Det sammantagna redovisade nettoöverskott i resultatfonden 2006 uppgår till 219,3 mnkr och förs över till resultatfond i bokslut för 2006. Detta är en ökning med 125,0 mnkr jämfört med prognosen i tertiärrapport 2. Stadsledningskontoret anser dock att den stora osäkerheten i prognosen av resultatenheternas resultat är oroande. Berörda nämnder uppmanas att se över uppföljningen av resultatenheterna. Resultatenheter som har upphört under 2006 kan inte föra över resultat till 2007, resultatet ingår i nämndens sammantagna resultat för året.

Stadsbyggnadsnämndens har begärt att överföra resultatet om 8,7 mnkr för utrednings- och statistikkontoret till 2007. Stadsledningskontoret föreslår att begäran godkänns.

Ombudgeteringar till år 2007

Nämnderna har i verksamhetsberättelserna begärt ombudgetering inom driftverksamheten med netto 33,1 mnkr och inom investeringsplanen med 146,9 mnkr. Stadsledningskontoret tillstyrker ombudgetering till år 2007 för ökade kostnader inom driftverksamheten med 9,0 mnkr. Inom investeringsplanen tillstyrks ombudgetering med 68,0 mnkr för ökade utgifter till följd av förskjutningar av investeringar i tiden.

Stadsdelsnämnderna och socialtjänstnämnden har begärt ombudgeteringar av ej förbrukade stimulansbidrag om totalt 22,5 mnkr. Stadsledningskontoret tillstyrker inga ombudgeteringar av stimulansbidrag i samband med verksamhetsberättelsen. I de fall bidraget tidigare beviljats kan nämnderna istället återkomma med förnyad begäran om utbetalning av medel när kostnaden uppstår.

Begravningsfond

Begravningsfonden uppgår till 12,2 mnkr och består dels av tidigare avsättningar med 25,7 mnkr, dels årets disposition om 13,4 mnkr. Intäkterna för begravningsavgiften under 2006 understeg budget med 1,6 mnkr. Kyrkogårdsnämndens budgetutfall 2006 visar ett överskott om 2,0 mnkr före resultatdispositioner och ett överskott om 1,9 mnkr efter resultatdispositioner.

Avsättningar under renhållningsnämnden

Renhållningsnämndens balanserade resultat uppgår till 78,3 mnkr och består av tidigare års avsättningar om 96,1 mnkr och årets ianspråktagande om 17,8 mnkr som utgör årets resultat.

Investeringsplan

Nämndernas investeringsutgifter uppgick under 2006 till 2 968,7 mnkr, vilket är 838,1 mnkr lägre jämfört med investeringsplanen. Avvikelsen härrör främst från marknämnden, 593,1 mnkr, samt från idrottsnämnden, 118,1 mnkr. Avvikelserna förklaras främst av tidsförskjutningar inom projekten. Av den centrala medelsreserven om 100,0 mnkr har 44,3 mnkr använts under året samtidigt som 94,0 mnkr har tillförts genom beslut av kommunfullmäktige. Nämndernas investeringsinkomster uppgick till 363,2 mnkr, vilket är 134,0 mnkr högre jämfört med investeringsplanen. De största investeringsinkomsterna samt inkomstökningarna gäller exploateringsnämnden, trafiknämnden samt idrottsnämnden. Nettoinvesteringsutgiften för nämnderna uppgick till 2 605,6 mnkr, vilket är 972,0 mnkr lägre än investeringsplanen exklusive den centrala medelsreserven. I jämförelse med föregående år har nettoinvesteringsutgifterna minskat med 17,1 mnkr.

Idrottsnämndens investeringsverksamhet redovisar en nettoinvesteringsutgift om 205,6 mnkr, vilket är 152,4 mnkr lägre jämfört med budget. Utfallet 2006 är i nivå med föregående år. Ett antal stora investeringsprojekt kommer att avslutas under våren 2007 som t.ex. Hässelbyhallen, upprustning av Eriksdalshallen, bandybanan på Gubbängens IP samt barnäventyrsbad i sim- och idrottshallarna i Skärholmen och Tensta. Inom konstgräsanslaget har projekten Enskede IP, Hammarbyhöjdens IP, Spånga IP, Västberga IP, Stadshagens IP, Ängby IP samt Åkeshovs BP slutförts under 2006. Under 2006 färdigställdes 11 nya konstgräsplaner, det totala antalet uppgår därmed till 29.

Fastighets- och saluhållsnämndens investeringsutgifter uppgick till 310,6 mnkr, vilket är 38,6 mnkr lägre än budget. Den lägre investeringstakten beror främst på tidsförskjutningar av ett antal projekt. Till dessa hör försening av ventilationsutbytet inklusive yteffektivisering i Kulturhuset/stadsteatern och ombyggnaden av kontorslokalerna i Glasbruket 3 samt köp av bostadsrätter. Investeringsinkomsterna uppgick till 8,4 mnkr vilket är lika mycket över budget. Ventilationsprojektet i stadsteatern beräknas vara klart i mitten av 2007. För detta projekt

har nämnden beviljats energieffektiviseringsbidrag från länsstyrelsen med 8,8 mnkr för belysnings- och ventilationssystem och förbättring av värmeåtervinning. Den totala investeringsutgiften för projektet beräknas därmed till 177,2 mnkr. Ombyggnaden av Gärdets sjukhem beräknas vara klar per den 1 juli 2007 då sjukhemmet förs över till Micasa Fastigheter AB. För att minska kostnaderna för varje lägenhet gjordes en översyn av hela projektet. Investeringsutgiften beräknas bli cirka 15 mnkr lägre än budget och uppgå till 128,4 mnkr. Ombyggnaden av sjukhemmet Blackebergs gård, till en investeringsutgift om 335,4 mnkr, avslutades under året och sjukhemmet fördes över till Micasa Fastigheter AB per den 1 mars. Projektet har hållit budgeten.

Marknämndens nettoinvesteringsutgifter uppgick till 1 248,8 mnkr, vilket är 651,3 mnkr lägre än investeringsplanen i budget. Den stora avvikelsen förklaras främst av tidsförskjutningar inom investeringsplanen, främst beroende på överklaganden av detaljplaner men även på grund av tillkommande marksaneringar och en senare dom i miljömål än förväntat. I huvudsak återfinns förskjutningarna inom de stora planeringsprojekten, 534,7 mnkr, med bl.a. stora förskjutningar för projekt inom hamnområdet, 284,4 mnkr. Även inom de stora genomförandeprojekten redovisas stora förskjutningar, 258,5 mnkr, exempelvis inom Hammarby Sjöstad, 87,5 mnkr, samt inom Nordvästra Kungsholmen, 68,1 mnkr. Arbetet med bostadsprojekten har pågått i en hög takt under året. I stadsutvecklingsområdena har stora investeringsutgifter lagts ned. I Hammarby Sjöstad uppgick investeringsutgifterna till 285,7 mnkr, inom hamnområdet/Hjorthagen-Värtan uppgick investeringsutgifterna till 296,4 mnkr och motsvarande för Nordvästra Kungsholmen var 93,7 mnkr.

Trafiknämnden redovisar nettoinvesteringsutgifter uppgående till 640,7 mnkr, vilket är 82,8 mnkr lägre jämfört med investeringsplanen i budget. Avvikelsen inom investeringsverksamheten jämfört med beslutad plan beror främst på tidsförskjutningar i planerade projekt samt brist på och svårigheter att rekrytera anläggningsingenjörer och trafikplanerare. Inom investeringsplanen redovisas också stora avvikelser beroende på omprioriteringar som inte påverkat övrig investeringsverksamhet. Exempelvis har omprioriteringar skett till projekt mot kapitalförstöring, ca 55 mnkr, projekt inom park, torg och centrum samt övrigt i offentlig miljö, ca 16 mnkr. I huvudsak har omprioriteringarna skett genom att medel omfördelats från trafik- och gatuåtgärder. Bland de stora infrastrukturprojekten kan nämnas Nord/sydaxeln där investeringsutgifter under året uppgick till 61,4 mnkr och där renoveringen av vattensprinkleranläggningen och pumpanläggningarna i Klaratunneln nu färdigställt och driftsättning sker i början av 2007. Investeringar i tillgänglighetsåtgärder uppgick under året till 99,5 mnkr, investeringar i cykelåtgärder uppgick till 65,4 mnkr och investeringar i trygghetsskapande belysning samt Ljus Natt och Nattljusvisionen uppgick till 18,0 mnkr. Därtill kommer renovering av belysning m.m. uppgående till 30,1 mnkr.

Stadsdelsnämnderna tillfördes 55,0 mnkr år 2006 för ökade insatser i parker och grönområden enligt intentionerna i stadens parkplan, budgeten uppgick till totalt 100,5 mnkr. Vid parkupprustningar har nämnderna bl.a. tagit hänsyn till säkerhets- och trygghetssynpunktivet samt medborgarsynpunkter. Nettoinvesteringsutgifterna om 89,3 mnkr är 11,2 mnkr lägre än budget. Det enskilt största projektet under året var upprustningen av Vasaparken med 10,6 mnkr.

Fastighetsförsäljningar och förvärv

Nämndernas försäljningsinkomster under året uppgick till 1 554,6 mnkr, vilket var i nivå med försäljningarna under 2005. Fastighetsförsäljningarna medförde netto realisationsvinster uppgående till 687,7 mnkr.

Marknämnden har genomfört fastighetsförsäljningar för 989,1 mnkr, vilket överstiger nämndens försäljningsbeting med 489 mnkr. Bokförda värden för de försålda fastigheterna uppgick till 385,2 mnkr vilket genererade realisationsvinster om 604,0 mnkr. Med undantag av försäljningar av småhustomträtter har dessa försäljningar främst samband med exploateringar. Exempel på större försäljningar är:

- del av fastigheten Stadshagen 1:1, som såldes till Riksbyggen och SBC i samband med bostadsbyggande inom kvarteret Kojan på Kungsholmen för 124,3 mnkr.
- del av fastigheten Sabbatsberg 16, som såldes till Folkhem, Besqab respektive Svenska Bostäder för 86,4 mnkr i samband med byggande av bostäder och lokaler inom Sabbatsberg 16 i Vasastaden.

- del av fastigheten Norrmalm 1:129, som försålts till Skanska mark och Exploatering AB för 67,4 mnkr i samband med byggande av bostäder vid Norra Bantorget

Under året friköptes 641 småhustomträtter för en total köpeskilling om 220,9 mnkr, vilket medförde en realisationsförlust om 73,6 mnkr.

Inom fastighets- och saluhallsnämnden gav försålda fastigheter och bostadsrättslägenheter en försäljningsinkomst om totalt 565,5 mnkr. Det bokförda värdet var 481,8 mnkr. Av försäljningarna utgjorde 461,8 mnkr överföringar till stadens bolag. Realisationsvinster uppgick netto till 83,7 mnkr. Av dessa utgjordes 11,1 mnkr av realisationsvinster från försäljningar av sommargårdar. Dessa realisationsvinster tillförs Donationsfonden.

Nämnderna har förvärvat fastigheter för 216,3 mnkr. Den övervägande delen av förvärven har gjorts av marknämnden, 178,6 mnkr, och då i huvudsak i innerstaden där förvärven uppgick till 140,6 mnkr. I ytterstaden har ett markförvärv genomförts i Västberga industriområde för att möjliggöra flyttning av ett asfaltverk från Kungsholmen, vilket därmed möjliggör bostadsbyggande inom kvarteret Kojan. Inom fastighets- och saluhallsnämnden har förvärv genomförts för 37,7 mnkr. Av förvärven avsåg 15,2 mnkr köp av bostadsrättslägenheter för gruppboenden.

Övriga redovisningar

Tillgänglighet

Arbetet med att bli "Världens mest tillgängliga huvudstad senast år 2010" har fortsatt under året. Staden har sedan 1999 årligen budgeterat 100,0 mnkr och under 2006 har 99,5 mnkr investerats. Investeringarna har i huvudsak skett inom trafiknämnden, men tillgänglighetsskapande investeringar har även genomförts inom idrottsnämnden, 8,0 mnkr, kulturnämnden, 4,8 mnkr samt fastighets- och saluhallsnämnden 5,5 mnkr.

Flertalet nämnder framhåller att tillgängligheten beaktas i all planering av verksamhetslokaler och att plan- och bygglagens inriktning följs vad gäller att eliminera enkelt avhjälpta hinder. Utöver lokaler har under året fortsatt tillgänglighetsanpassning skett av t.ex. lekpark, friluftsområden och strandpromenader samt genom kontrastmarkeringar, bländfri belysning och hörseltekniska åtgärder. Ett Idrottens Hus för handikappidrott har tillskapats.

Inom flera nämnder fortsätter arbetet med att förbättra och utveckla tillgängligheten till information om stadens verksamheter via webbsidor, broschyrer på lättläst svenska och på olika språk. Framförallt stadsdelsnämnderna, men även facknämnder, betonar även arbetet med frågor som rör bemötandet. Idrottsnämnden har exempelvis genomfört bemötandebildning för anställda vid några simhallar.

Stadsledningskontoret har i enlighet med budget 2006 låtit genomföra en utvärdering av tillgänglighetsprojektet och har tagit fram förslag på mätbara kriterier för målet om världens mest tillgängliga huvudstad. Kontoret har även redovisat att uppföljning och kvalitetssäkring av stadens övriga tillgänglighetsarbete sker löpande inom ramen för budgetprocessen samt att ansvaret för att ta fram en planering för stadens arbete med att eliminera enkelt avhjälpta hinder åligger respektive nämnd och styrelse.

Utnyttjandet av informationsteknik för att effektivisera verksamheterna

Ungefär en tredjedel av stadsdelsnämndernas redovisar exempel på att införande av ny informationsteknik har gett minskade kostnader eller resursanvändning/handläggningstid. Ett fåtal nämnder tar upp anslutning av flertalet arbetsplatser till stadsnätet för tillgång till IT stöd, ökad användning av IT i administrationen, datorer med Internetuppkoppling i alla förskolor, lättillgänglig information på webben vilket förenklar det interna arbetet, införande av tjänsten "söka barnomsorg", minskade kostnader med bl.a. licensfri programvara samt insatser för IT för alla, som kvantitativa förbättringar.

Facknämnderna insatser för IT stöd till verksamheten är både generell till sin karaktär och specifik för den egna verksamheten. De specifika insatser som rör nämndernas arbete har mycket stor bredd, är ofta både avancerade och "på framkant". Effektreddovisningarna är mycket sällan kvantifierade men det bedöms att insatserna haft betydande effekter i verksamheten. Att enkelt få tillgång till information både internt och externt har gett viktiga besparingar eller ökad kvalitet.

Förbättrad service för brukare och främjad e-demokratiutveckling

Kring förbättrad service för brukare eller främjande av e-demokratiutvecklingen redovisar några stadsdelsnämnder webbinsatser för att ”söka barnomsorg”, söka information, INSYN för tillgång till handlingar, enkäter för samråd, och ”fråga politiker”. Specifika insatser är IT stöd för ungdomar som söker arbete, Projekt och omdömesdatabas för skolor samt bokning av lägenheter. Mer lättillgänglig information inom föreskolan nämns av några. Flera facknämnder tar upp insatser som innebär att medborgarna via webbgränssnitt kan få information, göra anmälningar eller att via e-tjänster hantera ärenden.

Verksamhetsutveckling som är beroende av IT

Ett fåtal facknämnder visar hur IT har medgett utveckling av nya verksamhetsformer t.ex. har tillgång till information förenklat brukarnas kontakter med staden. Redovisningarna tar i första hand sikte på hur IT har medgett förenklningar och effektivisering av existerande verksamheter.